

»Mladi za napredek Maribora 2022«

39. srečanje

BREZ SAMOPODOBE GRE VSE NAROB

Raziskovalno področje: PSIHOLOGIJA IN PEDAGOGIKA

RAZISKOVALNA NALOGA

**Nuša Berendijaš
Ksenija Popošek**

**Maša Bozovičar
Lia Razdevšek**

Osnovna šola Janka Padežnika Maribor

Maribor, marec, 2022

»Mladi za napredek Maribora 2022«

39. srečanje

BREZ SAMOPODOBE GRE VSE NAROB

Raziskovalno področje: PSIHOLOGIJA IN PEDAGOGIKA

RAZISKOVALNA NALOGA

**Nuša Berendijaš
Ksenija Popošek**

**Maša Bozovičar
Lia Razdevšek**

Osnovna šola Janka Padežnika Maribor

Maribor, marec, 2022

KAZALO

POVZETEK	3
1 UVOD	4
2 NAMEN IN CILJI RAZISKOVALNE NALOGE	5
2.1 HIPOTEZE:	5
2.2 PREDVIDENA NOVA SPOZNANJA	6
3 TEORETIČNI DEL	7
3.1 Preoblikovanje telesa	7
3.2 Estetska kirurgija	8
3.3 Samopodoba	9
3.4 Vpliv socialnih omrežji in medijev na samopodobo mladostnic	11
3.5 Potreba mladostnic po preoblikovanju telesa	14
3.6 Trend preoblikovanje telesa med ženskami	15
3.7 Nova vrsta odvisnosti	17
4 EMPIRIČNI DEL	19
4.1 Metodologija	19
4.1.1 Metoda preučevanja pisnih virov in literature	19
4.1.2 Metoda anketiranja	19
4.1.3 Intervju	20
4.1.4 Metoda analize podatkov in njihova interpretacija	20
4.2. Rezultati in interpretacija	21
4.3.1 INTERPRETACIJA PRIDOBLENIH REZULTATOV	30
4.3.2 VREDNOTENJE HIPOTEZ	32
4.3.3 Samoevalvacija raziskovalnih metod in raziskovalnega dela	34
5 ZAKLJUČEK	35
6. DRUŽBENA ODGOVORNOST	37
7 VIRI	38
8 PRILOGE	40
8.1 Intervju (ga. Kiker)	40
8.2 ANKETNI VPRAŠALNIK	41

KAZALO SLIK

Slika 1 Polnjenje ustnic	8
Slika 2 Tom Cruise v novi podobi.....	14
Slika 3 Izgled "sodobne" najstnice	16
Slika 4 Angelina Jolie skozi življenjska obdobja.....	18

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Starost	21
Graf 2: Poznavanje preoblikovanja telesa	21
Graf 3: Zadovoljstvo s svojim videzom.....	22
Graf 4: Razmišljanje o spremembi na sebi	22
Graf 5: Katera sprememba	23
Graf 6: Negativno mnenje vrstnika	24
Graf 7: Poseg po preoblikovanju.....	24
Graf 8: Sledenje osebe na socialnih omrežjih	25
Graf 9: Razlog sledenja	26
Graf 10: Lepotni poseg in sprejetost v družbi.....	26
Graf 11: Zanimanje o preoblikovanju telesa.....	27
Graf 12: Informacije	27
Graf 13: Mnenje o lepotnih operacijah (samo ženske).....	28
Graf 14: Preoblikovanje telesa je nova oblika zasvojenosti	29
Graf 15: Iskanje pomoči	29

POVZETEK

Staranje je biološki proces. Gre za še ne povsem razumljen splet pojavov. Tako še danes ne poznamo skrivne formule za večno mlado telo.

Kaj sploh je lepo telo? Mladi so dandanes zelo obremenjeni s popolnostjo in sprejetostjo. Socialna omrežja so v močnem porastu, lahko dostopna, na podlagi teh objav se določa lepotni trend. Trenutno prevladujoči trend med mladimi je predvsem povečanje ustnic in popravki obraza z »botoksom«. Skušali smo ugotoviti ali obstaja ta trend tudi na naši šoli. Razlog, da se podajo mladostnice na tovrstno pot je pomanjkanje samopodobe. Dvignejo jo tako, da naredijo večjo spremembo na sebi, posežejo v telo.

Naš namen je opozoriti mladostnice na pasti uporabe botoksa in lepotnih posegov ter da je lahko nestrokovno poseganje v telo nevarno. Samopodobo je potrebno krepiti na drugačen način.

Ključne besede: samopodoba, botoks, socialna omrežja, odvisnost, pasti

ABSTRACT

Aging is a biological process. It consists of not yet entirely understood set of phenomena. Hence, the secret formula for an eternally young body hasn't been found till this day.

But what exactly is a beautiful body? Nowadays the young are heavily burdened by perfection and acceptance. The use of social networks is strongly increasing, the social networks are easily accessible - beauty trends are based on the posts on such networks. The currently prevailing trend among the young is lip enhancement and facial corrections using Botox. The lack of self-confidence is the main reason why adolescent girls choose to go down this path. They try to improve their self-image by changing their appearance by invading their bodies. We have tried to determine whether this trend is also present at our school.

Our intention is to warn young girls about the traps of using Botox and undergoing cosmetic procedures for unprofessional in one's body can be extremely dangerous. The self-confidence should be improved in a different way.

Key words: self-image, Botox, social networks, addiction, trap

1 UVOD

Že iz zgodovine poznamo poskuse zaustavitve staranja in odkrivanje rešitev za ohranjanje večne mladosti. Staranje poteka na biološki, psihološki in družbeni ravni. Izkušnja staranja je lahko pozitivna, lahko pa vzbuja strah in negotovost. Pomemben vpliv na dožemanje in odnos do staranja ima okolje in z njim povezani dejavniki - mediji, zvezdniki, družba, politika, globalizacija, stereotipi.

Pomlajevanje obraza z botulinskim toksinom ("botoksom") je danes najpogostejši poseg v plastični kirurgiji. Današnja generacija živi v času, ko so socialna omrežja lahko dostopna. Nezadovoljstvo s svojo samopodobo, lahko med sovrstnicami povezujemo z brazgotinami, ki jih je pustila »korona« (daljši dostop in raziskovanje različnih socialnih omrežij) z vzgledi »bloggerk«, ki promovirajo svoja lažna, »fotošopirana« ali umetno popravljena želeni telesa in obraze .

2 NAMEN IN CILJI RAZISKOVALNE NALOGE

Z našo raziskavo želimo preveriti, koliko sovrstnic naše šole ni zadovoljnih s svojo samopodobo. Naš cilj je ugotoviti, kaj so najstnice pripravljene narediti, da bi spremenile svoj videz in če jim to zagotavlja boljše počutje in dvig samopodobe. Zanimalo bi nas tudi, kakšno je njihovo mnenje o botoksu, na katerem delu telesa je botoks najbolj zaželen in seveda, če bi same segle po njem. Podatke bomo pridobili z anketnim vprašalnikom, v katerega bomo vključili učenke 7., 8. in 9. razreda naše šole ter mame naših učenk ter učiteljice. Z intervjujem bomo povprašale za izkušnje osebo, ki se je z botoksom ali s kakšno drugo obliko estetskega preoblikovanja telesa že srečala ter kakšna je ta pot in predvsem, kdo ji je stal ob strani. V našo raziskavo bomo vključili intervju s strokovnjakoma – zdravnikom s področja plastične kirurgije, saj nas zanimajo njegove izkušnje, predvsem pri delu z najstnicami in psihologom, ki se ukvarja s posledicami pomankanja samopodobe med najstnicami in odvisnostmi s spremembami svojega videza. Raziskavo bomo podkrepili z razpoložljivo literaturo in verodostojnimi spletnimi viri.

Z našo nalogo želimo raziskati vpliv lepotnih idealov s socialnih omrežij na samopodobo sovrstnic in hkrati opozoriti na pasti uporabe botoksa in drugih estetskih posegov, ki lahko vodijo v odvisnost in najverjetneje puščajo globoke rane v spoštovanju samega sebe.

2.1 Hipoteze:

1. Vrstnice nimajo pozitivne samopodobe.
2. Večina učenk naše šole ne posega po estetskih posegih.
3. Mladostnice si v zadnjem času želijo z botoksom popraviti ustnice.
4. Dekleta vsakodnevno sledijo na spletnih omrežjih svojim lepotnim idealom.
5. Mladostnice in ženske so z lepotnim posegom bolje sprejete v družbi.

6. Preoblikovanje telesa je nova oblika zasvojenosti.

2.2 Predvidena nova spoznanja

Menimo, da bo naša raziskovalna naloga v pomoč vrstnicam in vsem, ki si želijo preoblikovati svoje telo z različnimi dodatki, ki niso strokovno opravljeni.

Smo generacija Instagrama in drugih socialnih omrežij, ki nam svet približa hitro in presenetljivo enostavno, premalo pa se zavedamo te lažne in popačene slike, ki nam je ponujena. Z nalogo smo želeli ozavestiti mladostnice, da v Sloveniji ni dovoljeno strokovnjakom izvajati lepotnih posegov mladim, ki niso dopolnili 18 let, če ti niso nujno potrebni za zdravje posameznika.

Zavedamo se, da je obdobje odraščanja nemalokrat povezano z nizko samopodobo mladostnikov. Ta lahko vodi v različna stanja, ki se odražajo v obliki depresije, samopoškodovanja, zaprtosti vase, introvertiranosti, nezadovoljstva do lastnega telesa in spoštovanja sebe kot osebnosti. Takšna stanja lahko vodijo v različne oblike odvisnosti in odločitev mladostnikov, da bi se rešili težav.

Vse navedeno opozarja na veliko vlogo vzgoje in preventivne dejavnosti s področja mladostnikovega doživljanja samega sebe. Starši in vsi, ki vzgajajo mlade ljudi, imajo še vedno v rokah škarje in papir, so ogledala, ki jih mladostniki opazujejo in kasneje posnemajo.

3 TEORETIČNI DEL

3.1 Preoblikovanje telesa

Čeprav ni vsak siv las že znanilec staranja, je zagotovo eden prvih kazalnikov, da nismo več najmlajši. Medtem ko so na zunaj najopaznejši sivi lasje, pešanje vida in gubice, pa se staranje dogaja tudi navznoter. Gre za običajen fiziološki proces, ki se po definiciji Svetovne zdravstvene organizacije začne z rojstvom in konča s smrtjo, načeloma naj bi se staranje začelo po dopolnjenem 65. letu.

Starejše celice delujejo slabše kot mlajše, hkrati pa se v nekaterih organih po 40. letu starosti celice sploh ne obnavljajo ali pa se njihova produkcija močno zmanjša.

Zaradi degeneracije kolagenskih vlaken in elastina, koža z leti izgublja elastičnost in postaja vedno tanjša, bolj suha, bolj zgubana in pigmentirana, pa tudi nagnjena k poškodbam in modricam. Ker se zmanjšajo maščobne zaloge pod kožo, so gube še hitreje vidne, hkrati pa zaradi tega starejše hitreje zazebe. (<http://www.abczdravje.si/diagnostika/proces-staranja/>, pridobljeno 25.10.2021)

Že v preteklosti so ljudje prakticirali diete, asketizem in druge telesne režime kot obliko kontrole nad telesi. Skrb za telo ni nastala s potrošniško kulturo, vendar je znotraj nje doživela razcvet. V moderni družbi se sedaj telo dojema kot potrošniško blago, oziroma nekaj, kar lahko kupimo. Kdor ima denar, si lahko privošči pogoste obiske kozmetičnih salonov, redno telesno vadbo, kirurške posege in si na ta način oblikuje telo v okviru svojih želja.

Pojem »telo kot projekt« pomeni, da smo sami odgovorni za svoje telo. Vsakdo lahko spremeni obseg in obliko svojega telesa po lastnem okusu, s projekti, kot so diete, tesna vadba in plastična kirurgija. Lahko dodamo tudi modo in kozmetiko, ki imata veliko vlogo pri doseganju ideala. Telo je projekt, ki se nikoli ne konča, saj temelji na konstantnem trdem delu.

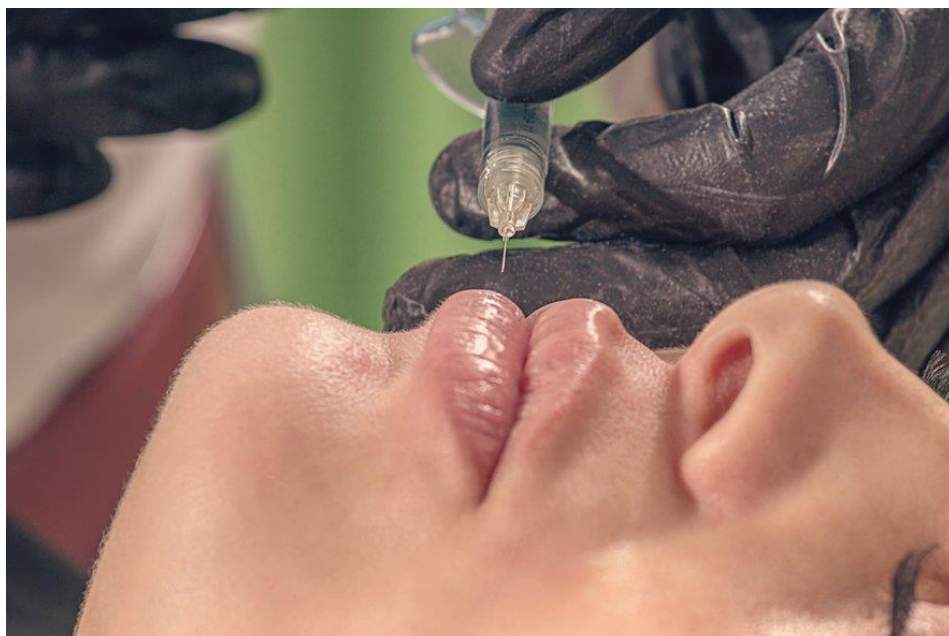
Cowardova meni, da je ideal lepega telesa temeljna točka soglasja med modo, oglasi in modno fotografijo. Obdobje »popolnega telesa« nastopi s Twiggy. Takšno telo, kot ga je imela Twiggy, je podvrženo samonadzoru in disciplini. Prizadevanje mnogih žensk, da bi dosegle moderno vitkost, je postalo rutinski del njihovega življenja. (Coward 1989: 28)

Kadar govorimo o idealnem ženskem telesu, je vedno govora tudi o ženskih prsih, saj k idealnemu telesu sodijo tudi lepe prsi. Kakšne so idealne prsi, pa danes ni težko ugotoviti, saj

živimo v družbi, ki jih ne skriva več. Danes se gole prsi povsem sproščeno in brez sramu pojavljajo v medijih. Nedvomno pa je fetiš velikosti in oblike prsi družbeno – kulturno ustvarjen. Povešene prsi v številnih kulturah, za naš okus, niso lepe, veljajo za anomalije. (Kuhar 2004:53)

3.2 Estetska kirurgija

Ženske se v želji po dosegu popolnega telesa, ki ga zasledijo v medijih, vse bolj poslužujejo lepotnih operacij. Medijske vsebine vse bolj razpihujejo trend tovrstnih operacij, s tem pa ženske nagovarjajo k dosegu telesa, ki si ga močno želijo. Estetska ali lepotna kirurgija je sestavni del širše plastične kirurgije. Gre za željo po izboljšanju zunanjega izgleda s preoblikovanjem lastnega telesa. Ljudem naj bi želeno telo prineslo tudi večjo samozavest in večje samospoštovanje. Cilj estetske kirurgije je izboljšati videz obraza ali telesa, s tem pripomore, da so ljudje srečnejši, zadovoljnejši in samozavestnejši. Kljub temu se lahko zgodi, da kirurg nerealne pacientove zahteve zavrne. Redko se zgodi, da bi bil poseg tehnično neuresničljiv, odsvetuje ga, če gre za neskladje med pacientovim in kirurgovim dojetjem lepega v primeru, ko je pacientovo doživljanje lepega in privlačnega drugačno od sprejemljivih družbenih norm. (<http://www.viva.si/clanek.asp?IDm=1048>, pridobljeno 17.11.2021)

Slika 1 Polnjenje ustnic

Vir: <https://www.24ur.com/novice/tujina/v-angliji-botoks-in-polnjenje-ustnic-prepovedali-za-osebe-mlajse-od-18-let.html> pridobljeno 15.1.2022)

Lepotna kirurgija je odprla možnost tistim ljudem, ki želijo, ki si želijo radikalno spremembo svojega telesa. Kljub osveščanju ljudi o morebitnih zdravstvenih težavah, kljub dejstvu, da so posegi zelo dragi, se je samo v ZDA, od leta 1960 kar dva milijona žensk odločilo za povečanje prsi. Največja prednost je, da lahko rezultate, ob pomoči računalniške simulacije, vidimo že pred začetkom posega. (<http://www.viva.si/clanek.asp?IDm=1048>, pridobljeno 19.10.2021)

Uporaba botoksa in polnil za ohranjanje mladostnega videza in glajenje gubic danes ni več tabu tema. Lepotna tretmaja sta v zadnjih letih zlasti med pripadnicami ženskega spola postala zelo priljubljena. V estetiki je botoks namenjen predvsem glajenju in odpravljanju obstoječih gubic, prav tako zelo uspešno preprečuje nastajanje novih.

Pomlajevanje obraza z botulinskim toksinom ("botoksom") je danes najpogostejši poseg v plastični kirurgiji. Botulinski toksin/botoks je naravno prečiščen protein, ki ga proizvaja bakterija *Clostridium Botulinum*. Ko ga želimo uporabiti je tekočina, praktično raztopina botulinum toksina v fiziološki raztopini. Ob pravilni aplikaciji je metoda varna, preizkušena in brez zapletov.

Botoks blokira delovanje mišic in s tem prepreči njeno krčenje. Injekcije zelo majhnih količin botoksa, na določena mesta obraza, povzročijo zmanjšanje mišične aktivnosti (smejanje, mrščenje...), ki sicer povzroča obrazne gubice. Mišica, ki je blokirana, se zmanjša in je manj močna. (<https://vizita.si/lepota/estetska-medicina/botoks.html>, pridobljeno 19.10.2021)

3.3 Samopodoba

Samopodoba je skupek šestih osnovnih prvin, ki določajo, kako varno, dovršeno in celovito se počutimo. Vrednost, ki si jo pripisujemo, temelji na lastnem občutku učinkovitosti, na notranjem občutku zaupanja v sposobnost živeti lastno življenje, na varnosti, da se lahko soočamo z izzivi in na samospoštovanju in moči, da se postavimo zase. Naša samopodoba določa, ali polno živimo.

Čeprav je samopodoba naša vrednost, kot jo vidimo sami, pa jo lahko drugi zlahka prepoznajo. Naša dejanja so neposreden odsev naše samopodobe, ki jo nosimo s seboj in jo tudi drugi vidijo. Naša dejanja kažejo, koliko se cenimo. Čeprav je samopodoba zelo osebna, vpliva na vse, kar rečemo in storimo.

Stopnja, do katere prevzamemo odgovornost zase in za svoja dejanja, je odvisna od naše samopodobe. Odgovornost pa prispeva k dvigu samopodobe.

Na razvoj samopodobe vpliva veliko dejavnikov, starši in vzgojitelji oziroma učitelji pa so tisti, ki so odgovorni za pomoč otrokom pri razvoju na šestih osnovnih elementih samopodobe. V otroštvu se teh šest področij razvija večinoma pod vplivom staršev, vzgojiteljev in učiteljev.

Prva štiri področja: fizična varnost, čustvena gotovost, identiteta in pripadnost omogočajo otrokom nabirati izkušnje o svoji vrednosti v odnosih s starši, vzgojitelji, učitelji in drugimi pomembnimi ljudmi, s katerimi preživijo veliko časa. Njihova samopodoba ni le rezultat samopovedovanja, ampak tudi odsev sporočil ljudi iz okolice, ki otroku dokazujejo, da je cenjen. Tudi naš odnos do otrok jim sporoča, kako pomembni so. S svojim vedenjem kažemo, ali jih cenimo ali ne. Dejanja so res glasnejša od besed. Prve štiri komponente samopodobe pri otroku do šestnajstega leta oblikujejo odrasli. V veliki meri smo torej odgovorni za stopnjo samopodobe, ki jo doseže mlad človek.

Na drugih dveh področjih samopodobe, kompetentnosti in poslanstvu otroci niso več popolnoma odvisni od drugih. Ti komponenti širita njihovo samozavedanje in krepijo pozitivno samopodobo. Otrok začne delovati kot samostojna osebnost, sam odloča, kaj je zanj pomembno. Ker čuti, da je sposoben, se je pripravljen vključevati, želi si sam postavljati in dosegati cilje. In tako se začenja pot njegovih uspehov. Vsaka uresničitev cilja predstavlja notranjo potrditev: Sem. Zmorem. Tudi poskusi veliko veljajo, saj otrokom sporočajo, da je vredno poskusiti.

Vsakdo potrebuje varnost, da ga ni strah, da čuti povezanost, sposobnost in kompetentnost. Otroci še posebno potrebujejo starše, vzgojitelje, učitelje in druge ljudi, ki so pomembni v njihovih življenjih prav zato, ker se ob njih počutijo varno. Vsi otroci potrebujejo občutek, da jih okolje ceni, še posebno v situacijah, ki so za otroke nove in vzbujajo strah pred neznanim.

Visoka samopodoba omogoča otroku več psihološke trdnosti, ko se sooča s težavami in spremembami.

Otrok z visoko samopodobo lažje vzpostavlja zdrave in med seboj zadovoljive odnose.

Otrok z visoko samopodobo uživa v pridobivanju novih izkušenj, postavlja si zahtevne cilje in jih tudi dosega.

Otrok z visoko samopodobo privlači svoje vrstnike in odrasle, ki uživajo v življenju in izpolnjujejo svoje potenciale. Otroci z negativno samopodobo pa privlačijo vrstnike z negativno samopodobo.

Otroci z visoko samopodobo so trdni, odločni, prijateljski, zaupljivi, optimistični in vidijo smisel v svojem življenju. Pozitivna samopodoba nas krepi in motivira. Otroci z visoko samopodobo prepoznavajo svojo vrednost in dosežke, ne potrebujejo nenehnega odobravanja drugih. To ne pomeni, da drugih ne potrebujejo, temveč da so soodvisni, in ne odvisni. Otroci s slabo samopodobo pa so po navadi slabe volje, brezbrizni, preganjajo jih številni strahovi, so brezciljni, negativni in neodločni. Če jih pogledamo pobliže, vidimo, da nenehno potrebujejo spodbude in različno vzbujajo pozornost, da zadovoljijo svojo potrebo po lastni vrednosti.

Otroci z visoko samopodobo prevzemajo več odgovornosti in nadzora nad svojim življenjem, njihova odgovornost je večja, pripravljeni so se spopadati z novimi težavami, ker so v preteklosti doživljajo uspehe. Ker poznajo svoje sposobnosti, si izdelajo strategijo za premagovanje ovir in znajo kompenzirati slabosti. Gotovo so tudi ti otroci doživeli kakšen neuspeh, vendar o njem razmišljajo samozavestno in se krepijo ob pozitivnih izkušnjah.

Peti element samopodobe je kompetentnost – občutek sposobnosti, ki otroke krepi in vpliva na njihovo učinkovitost. Prepričanje v svojo sposobnost vpliva na njihovo učinkovitost. Prepričanje v svojo sposobnost vpliva na učenčevo motivacijo in učno pripravljenost bolj kot IQ ali kakšna druga priložnost.

Učenci, ki gredo skozi življenje s stališčem: Lahko uspem! So pripravljeni prehoditi tudi dodatno pot. Zaradi svojega prepričanja in samozaupanja po navadi tudi pridejo do cilja. Pozitivne izkušnje gradijo učenčevo sliko lastne kompetentnosti. Kot pravi pregovor: uspeh rodi uspeh. Vsak uspeh stimulira učenčev trud in kmalu si učenec izgradi skladišče pozitivnih spominov na svoje sposobnosti. (<https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4202106025.pdf>, pridobljeno 6.11.2021)

3.4 Vpliv socialnih omrežji in medijev na samopodobo mladostnic

Mediji imajo nedvomno zelo veliko vlogo pri oblikovanju družbenih norm in vrednot. Telo, kot ga zahteva naša družba, se nenehno ogleduje v ogledalu, ki ga ponuja oglaševalska industrija. Ženske revije imajo pomembno vlogo pri konstrukciji ženskosti, saj nam vsiljujejo podobo

»prave ženske«. So precej specializirane, vsaka pa cilja na določen tip ženske: mladostnice, modne ženske, poslovne ženske, ženske kot matere itd. (Hrženjak 2002)

Temeljno protislovje takšnih revij pa je, da kljub kritiziranju lepotnega mita, slednjega ohranjajo in obnavljajo. Ženske revije dajejo bralkam nekakšen občutek povezanosti.

Izjemno pomemben element ženskih revij je oglaševanje, ki si je preko vpliva na množične medije zagotovilo posreden, a zelo močen vpliv na družbo. Oglaševanje uporablja žensko telo, kot medij za pospeševanje prodaje. Propagandna sporočila danes ne prodajajo samo izdelka, temveč celotno ideologijo, ki stoji za oglasom. Največkrat gre za ideologijo, da morajo biti ženske privlačne moškemu spolu. Kuharjeva (2004) pravi, da lepo telo v oglasu po eni strani predstavlja željo, po drugi strani pa jo spodbuja. Fotografije žensk v medijih so običajno idealizirani modeli fizične lepote in kot bralki povzročajo manjvrednostni kompleks. Podobe, ki jih oglasi razširjajo, so za večino žensk nedosegljive. In točno nedosegljivost naredi učinkovito marketinško orožje. (Kuhar 2004)

Skrb vzbuja tudi to, da se ženske primerjajo s fotografijami, ki so pogosto retuširane, torej neverodostojne, kar ženskam povzroča sovraštvo do lastnega telesa. Modna fotografija je svoje nagnjenje pripeljala tako daleč, da je začela prikazovati namišljen, idealen svet. (Kuhar 2004)

S preusmeritvijo pozornosti, iz družinskih odnosov na vrstniške, se mladostnikov odnos do lastnega telesa nadalje razvija tudi preko vrstniških primerjav. Pomemben vir vrednotenja je danes postal virtualni svet socialnih omrežij. Mladostniki svojo identiteto oblikujejo, ne le preko neposrednih odnosov, ampak predvsem preko predstavljene podobe na spletu. Identiteta brez profila na spletnih socialnih omrežjih za današnjega mladostnika ne obstaja.

Takšni pritiski s strani medijev in socialnih omrežij, pa povzročajo veliko težavo, s katero se srečujejo starši, saj so zahteve otrok, ki so pod vplivom modnih smernic, vedno večje in nerazumne. Pritisk industrije je vedno večji, zato si starši ne morejo več privoščiti takih stroškov, otrok pa posledično ne želi več hoditi v šolo in družiti z vrstniki.

Mediji imajo na nas velik vpliv, ki je lahko pozitiven ali negativen. Negativne opazimo pri medijski manipulaciji, ki se je večinoma ne zavedamo. Lahko vpliva na oblikovanje našega lastnega mnenja in lahko pride do napačnega prepričanja. Mediji nas pogosto spodbujajo k sprejemanju napačnih vrednot. Seveda v medijih opazimo tudi pozitivne vrednote (humanost, solidarnost), vendar vse prevečkrat pozabljajo na družino, ljubezen in prijateljstvo. Velikokrat

prikazujejo popolnost, čemur želijo slediti mladi. Žal se s tem, ko je ne morejo doseči, znižuje samopodoba. (Zbornik otroški parlament 2010: 56-57)

Primer vpliva medijev na samopodobo nazorno prikazujejo izsledki Fieldingove raziskave na otoku Fidži. Prebivalke Fidžija, so v primerjavi z dekleti iz zahoda, močnejše postave, kar je tam veljalo za lepo. S prihodom zahodnih televizijskih vsebin, kot so ER, Melrose Place in Xena, so se socialne vrednote na otoku močno spremenile. Po 38 mesecih predvajanja televizijskih programov, so socialne vrednote in telesne podobe deklet, ki so bile povprečno stare 17 let, spremenile in so odsevale zahodno kulturo. Motnje hranjenja med dekleti so se iz treh odstotkov povečale na petnajst. V raziskavi, ki je sledila, se je presenetljivih 74 odstotkov deklet počutilo predebelih, 62 odstotkov pa je bilo v zadnjem mesecu na dieti. (<http://pismenost.si/vpliv-medijev-na-telesno-samopodobo/>, pridobljeno 6.11.2021)

V želji po mladostnem videzu, številni hollywoodski zvezdniki posežejo po lepotnih posegih, najpogosteje po botoksu in polnilih. In medtem ko nekaterim kljub temu uspe ohraniti naraven videz je veliko takšnih, ki so z estetskimi posegi pretiravali in namesto, da bi dosegli osvežen in mladosten videz, so danes videti izumetničeno. Zadnji na seznamu hollywoodskih žrtev polnil in botoksa je Tom Cruise, 59-letni igralec, ki je bil za svoja leta, še do pred kratkim, videti neverjetno, je namreč praktično čez noč postal neprepoznaven.

([https://www.zadovoljna.si/traci/neprepoznnavni-tom-cruise-je-zadnja-hollywoodska-zrtev-lepotnih-posegov.html\(modal:p/mailling](https://www.zadovoljna.si/traci/neprepoznnavni-tom-cruise-je-zadnja-hollywoodska-zrtev-lepotnih-posegov.html(modal:p/mailling)), pridobljeno 6.11.2021)

Slika 2 Tom Cruise v novi podobi

([https://www.zadovoljna.si/traci/neprepoznnavni-tom-cruise-je-zadnja-hollywoodska-zrtev-lepotnih-posegov.html\(modal:p/mailling, pridobljeno 6.11.2021\)](https://www.zadovoljna.si/traci/neprepoznnavni-tom-cruise-je-zadnja-hollywoodska-zrtev-lepotnih-posegov.html(modal:p/mailling, pridobljeno 6.11.2021)))

3.5 Potreba mladostnic po preoblikovanju telesa

Najstniki, ki še nimajo dokončno izoblikovane osebnosti in iščejo svoje mesto v družbi, se gibljejo v digitalnem okolju, kjer algoritmi družbenih omrežij namenoma prikazujejo objave, ki so jim bolj všeč. Zato lahko zlahka postanejo žrtev vplivov in posledično zmotnih predstav o sebi, svoji vrednosti ter svetu in življenju.

Gledanje "idealnih" posnetkov, jim znižuje samozavest in pokvari zdravo samopodobo, da se začnejo sramovati lastnega telesa. To pa po svarilih Safe.si lahko vodi v resne psihične težave, prehranske motnje, obsedenost z zunanjim videzom, različne vedenjske odvisnosti in podobno.

Lepota je v današnji kulturi pomembna, če ne že najpomembnejša vrednota. K postavljanju vitkosti na vrh piramide vrednot, pa veliko prispevajo mediji, ki nas nenehno nagovarjajo, kakšnemu idealu naj sledimo.

V sodobni postmodernej kulturi nas na vsakem koraku spremlja neskončno število podob. Ob listanju revije, gledanju najljubše televizijske nadaljevanke, deskanju po spletu in ne nazadnje tudi pri hoji po ulici, nas z velikih plakatov in izložb nagovarjajo idealne podobe ženskih in moških teles. Kako so ti ljudje lahko tako lepi? Preprosto. Z različnimi računalniškimi programi ali lepotnimi operacijami, s katerimi naredijo manjše (ali večje) popravke.

Podobe iz medijev nam vsiljujejo jasen ideal, ki je vseprisoten. Ženske posledično nenehno opazujejo razlike med svojim - realnim in idealnim telesom. Po idealu hrepenijo in so zaradi njega nesrečne, saj je nedosegljiv. Mediji omogočajo doseg tega ideala z nakupom določenih izdelkov, ki obljublajo zadovoljstvo in lepoto. Toda občutek zadovoljstva je kratkotrajen, saj na tržišče prihajajo nova merila lepote in z njimi novi izdelki. Tako se ujamemo v zanko današnje potrošniške družbe, z nenadzorovanim zapravljanjem denarja in poseganjem v svoje telo. Izdelki in postopki nam obljublajo večno zadovoljstvo. Vse, kar v resnici prinašajo, pa je nezadovoljstvo s svojo podobo, zapravljanje denarja in nenehni gon za tem, da ustrezamo ter da smo privlačni in popolni kot podobe iz medijev, ki nas budno opazujejo in nagovarjajo. (Kobal, D. Temeljni vidiki samopodobe, 2000)

Zadnji podatki iz sveta povedo, da glede na novo zakonodajo v Angliji osebe, mlajše od 18 let, ne morejo več dobiti injekcij botulinskega toksina, bolj znanega kot botoks, prav tako so zanje prepovedana dermalna polnila za ustnice. "Noben otrok ne potrebuje kozmetičnega botoksa ali polnil," je dejala poslanka Laura Trott, številni podporniki pa pozivajo, da zakonodaja še vedno ni dovolj stroga. (vir: <https://www.24ur.com/novice/tujina/v-angliji-botoks-in-polnjenje-ustnic-prepovedali-za-osebe-mlajse-od-18-let.html>, pridobljeno 15.1.2022)

Cilj novega zakona je zaščititi mlade. Lani so v Angliji izvedli do 41.000 posegov z botoksom na osebah, mlajših od 18 let. Analiza Ministrstva za zdravje in socialno varstvo je medtem pokazala, da je bilo v letu 2017 na mladoletnih osebah izvedenih do 29.300 postopkov dermalnih polnil. (vir: <https://www.24ur.com/novice/tujina/v-angliji-botoks-in-polnjenje-ustnic-prepovedali-za-osebe-mlajse-od-18-let.html>, pridobljeno 15.1.2022)

3.6 Trend preoblikovanje telesa med ženskami

Ideal, ki predstavlja lepo telo, predstavlja dvojna merila. Lepe ženske so velikokrat predstavljene kot neumne, puhloglavke, nesposobne ali kot vlačuge. Torej je po eni strani lepota opevana, po drugi strani pa zaničevana. Zadovoljstvo s svojo zunanjo podobo ni vedno

sorazmerno povezano z objektivno estetiko zunanjega videza, velikokrat je obratno. Na videz, ne posebno čedna oseba, je lahko s svojim zunanjim videzom izredno zadovoljna, medtem ko je nekdo, ki je po videzu simpatičen, skrajno nezadovoljen s svojo zunanostjo. Lastna ocena svojega videza vpliva na samopodobo bolj, kot njegova dejanska zunanja podoba. (po A. Feuš, 2009, 35)

Slika 3 Izgled "sodobne" najstnice

(<https://www.24ur.com/novice/tujina/v-angliji-botoks-in-polnjenje-ustnic-prepovedali-za-osebe-mlajse-od-18-let.html>; pridobljeno 15.1.2022)

Ideje o modnih trendih, ki naj bi jim sledile ženske in dekleta, da bi ustrezale lepotnim idealom, so v zadnjih letih zajadrale nekoliko izven meja zdravega razuma. Ob vročih poletnih mesecih na Instagramu vlada prava obsesija, ženske namreč objavljajo posnetke delov telesa, ki se lahko ponašajo z doseženim lepotnim idealom. Vsako leto se v ospredje prerine nova modna muha, ki pa lahko močno vpliva na samopodobo deklet. Nekatera se v želji po doseganju lepotnih idealov zatekajo k nezdravemu hujšanju in preoblikovanju telesa, druga pa se zaradi odstopanja soočajo s slabo samopodobo.

Raziskave kažejo, da je v času epidemije lepotna industrija doživela izjemen razcvet. Število kirurških in nekirurških posegov pomlajevanja obraza in preoblikovanja telesa se je povečalo tudi pri nas. Najbolj priljubljen kirurški poseg ostaja preoblikovanje prsi, med nekirurškimi pa prednjači pomlajevanje obraza z botoksom in dermalnimi polnili. Tudi starostna meja pri ženskah, ki si privoščijo lepotne posege, se znižuje. Botoks se uporablja za glajenje gub, ki so

posledica mimike obraza, torej smejalnih mišic, gubanja čela ali grdega gledanja. Medtem ko z dermalnimi polnili povrnejo volumen obraza, ki z leti upada. Polne ustnice so trenutno eden najbolj priljubljenih posegov, a so pogosto lahko videti izumetničene, če ne izberete primerne strokovnjaka.

Zavedati se moramo, da življenje in videz na družbenih omrežjih nista realna. "Problem je, da mladostnice in odrasle ženske sledijo tem idealiziranim podobam in se nekako ne zavedajo, da za tem obstaja cela produkcija, cela industrija, ki ustvarja te idealizirane podobe. Pravzaprav so narejeni za to, da se v svoji koži počutimo slabo, ker takrat, ko se počutimo slabo v svoji koži, smo najboljši potrošniki," opozarja sociologinja. Zato ima veliko vlogo primarna družina, da otroku z zgledom pokaže, kaj je tisto, kar v življenju šteje. (<https://www.24ur.com/novice/slovenija/porast-posegov-za-pomlajevanja-obraza-in-preoblikovanja-telesa-tudi-v-sloveniji.html>, pridobljeno 15.12.2021)

3.7 Nova vrsta odvisnosti

Opazamo, da ravno dejstvo, da mladi svoja telesa umikajo iz odnosov, postajajo na področju telesne samopodobe najbolj ranljivi. Pomanjkanje izkušenj telesne izpostavljenosti v odnosih in realnega ter zdravega vrstniškega primerjanja, mladostnike pahnejo v slepo sledenje kulturno in medijsko oblikovanim idealom telesne podobe. Stiska ob nemoči, pa se lahko izraža v hudih čustvenih stiskah, depresivnem razpoloženju, motnjah hranjenja...

Pri spopadanju s stiskami mladostnic zaradi telesne videza, se moramo zavedati ranljivosti in občutljivosti telesnega razvoja v tem obdobju in težavnosti naloge sprejeti hitro se spreminjajočo telesno podobo. Ključno pri odnosu z mladostnico (kot strokovnjak ali starš) je, da telesu mladostnice omogočimo varno in sprejemajoče okolje. (Kobal, D. 2000)

Veliko znanih igralcev je strah staranja in želijo ostati v trendu, zato posegajo po raznih preoblikovanjih telesa. Dober primer sta Brad Pitt in Angelina Jolie, saj se pojavljajo nova ugibanja, da naj bi bila Brad Pitt in Angelina Jolie odvisna od botoksa in da svoj videz uničujeta s polnili. Po navedbah National Enquirer je vir dejal: *»Oba se bojita staranja, vendar sta po vrsti osvežitev trenutno videti popolnoma plastična. Zgledata 10 let mlajša! Brad je bil vedno ljubitelj Radiessejevega polnila za gube, medtem ko se je Angie navezala na lasersko površinsko obdelavo - zato je njena koža videti tako napeta in prosojna, njen dermis obraza pa zelo tanek.*

Brad je tudi eksperimentiral z različnimi kremami za porjavitev, ki so mu dale tudi bolj mladosten videz. Oba sta velika oboževalca injekcij Botoxa ali Dysporta.»

Slika 4 Angelina Jolie skozi življenjska obdobja

(Vir: <https://www.pinterest.com/pin/796011302857523561/>, pridobljeno 14.12.2021)

4 EMPIRIČNI DEL

V empiričnem delu smo pripravili anketna vprašalnika, ki smo ju razdelili med učenke naše šole in njihove mame in uporabili spletno anketo 1ka. Obdelali smo ju v programu Exel. Nahajata se v prilogi št.1.

Za strokovno utemeljitev naših hipotez, smo prosili za mnenje strokovnjaka s področja zdravstva in psihologije dr. Andreja Testena, ki se žal ni odzval na naš intervju in go. Kiker. socialno pedagoginjo. Uporabili smo spletni intervju in rezultate predstavili v obliki odgovorov. Intervjuji so v prilogi v št. 2. Z empirično pridobljenimi rezultati, smo potrjevali hipoteze in pripravili zaključno analizo raziskave.

4.1 Metodologija

Uporabili smo naslednje metode dela:

1. metodo preučevanja pisnih virov
2. intervju
3. metodo anketiranja
4. analiza podatkov in njihovo interpretacijo

4.1.1 Metoda preučevanja pisnih virov in literature

Začetna metoda je bila metoda dela s preverjenimi spletnimi viri. Na spletu smo poiskali preverjene članke, diplomska ali magistrska dela. Na podlagi spletnih virov smo poiskali ustrezne pisne vire. Te smo poiskali v šolski knjižnici, mariborski knjižnici in osebni domači knjižnici. Zbrane podatke smo prebrali, proučili in se o njih pogovorili z mentoricama. S pomočjo mentoric smo podatke uskladili, povzeli in zapisali.

4.1.2 Metoda anketiranja

Za potrebe raziskave smo pripravili anketni vprašalnik. Anketni vprašalnik smo razdelili vsem učenkam tretjega vzgojno izobraževalnega obdobja naše šole. Vstavili smo ga v spletni program 1ka. Drugi anketni vprašalnik, ki smo ga malo prilagodili odrasli populaciji, smo poslali mamam učencev naše šole. Anketni vprašalnik je izpolnilo 108 žensk in 36 učenk tretjega vzgojno izobraževalnega obdobja naše šole. Anketa je vsebovala vprašanja zaprtega in odprtega tipa. Interpretirali smo tista vprašanja, ki so povezana s postavljenimi hipotezami in nekatera med njimi primerjali. Anketa je bila anonimna in je potekala od 22.11.2021 do 29.11.2021.

4.1.3 Intervju

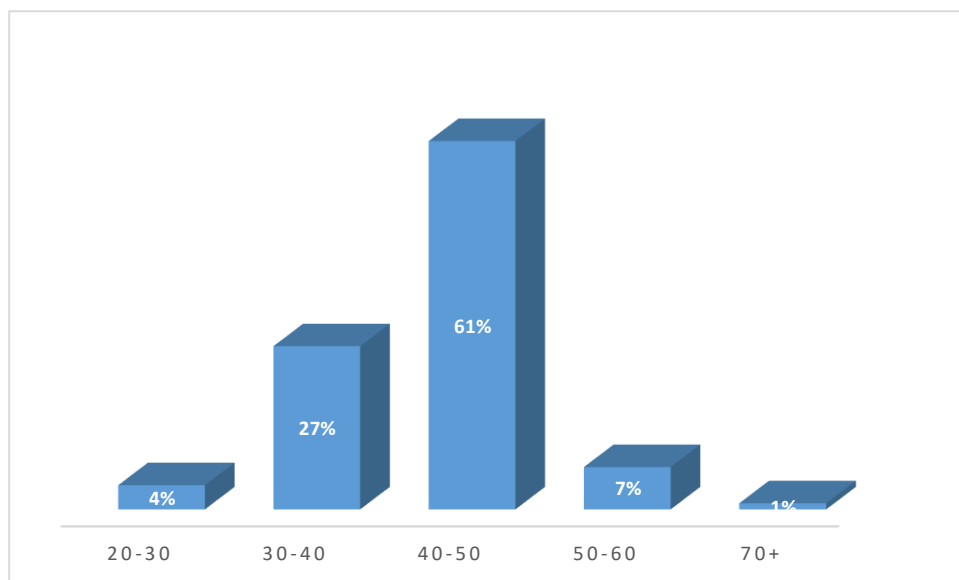
Intervjuje smo opravili preko elektronske pošte. K sodelovanju smo povabili mariborskega kirurga g. Andreja Testena in socialno pedagoginjo iz svetovalnice ZOE, gospo Kiker, katera nam je posredovala veliko zanimivih podatkov, ki smo jih vključili v našo raziskovalno nalogo.

4.1.4 Metoda analize podatkov in njihova interpretacija

Zbrane anketne vprašalnike smo pregledali in analizirali. Dobljene podatke smo uredili v grafe. Pri tem smo uporabljali osebni računalnik in program Microsoft Word in Microsoft Excel. Anketni vprašalnik je vseboval vprašanja zaprtega tipa in nekaj vprašanj odprtega tipa. Priložen je v prilogi 8.2. Podatke smo interpretirali in podali ugotovitve. Interpretirali smo tiste, ki so povezani s postavljenimi hipotezami in nekatera med njimi primerjali.

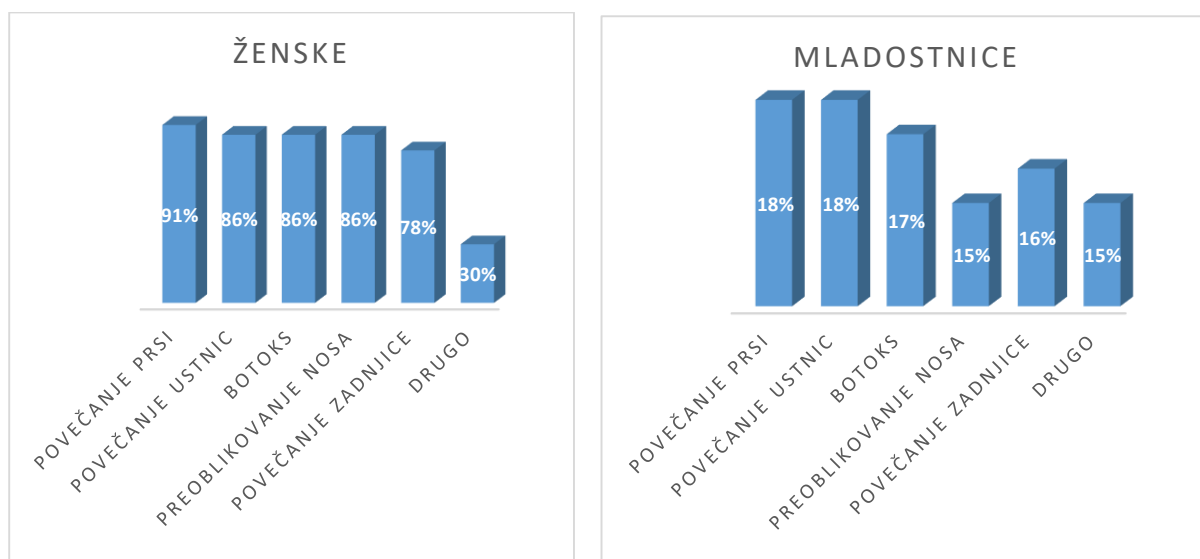
4.2. Rezultati in interpretacija

Graf 1: Starost

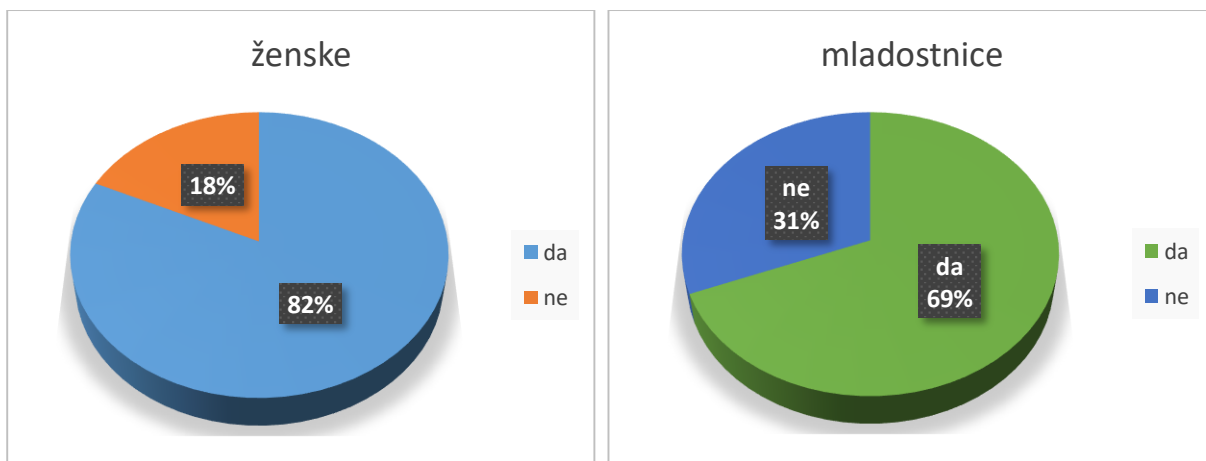
Iz grafa 1 je razvidno, da je naš vprašalnik rešilo kar 61% žensk v starosti od 40 – 50 let. Podatek je zanimiv, saj nam nakazuje, da je to največkrat tista meja pri odraslih ženskah, ko se začenja proces zgodnjega staranja in jim je tema preoblikovanja telesa aktualna.

Graf 2: Poznavanje preoblikovanja telesa

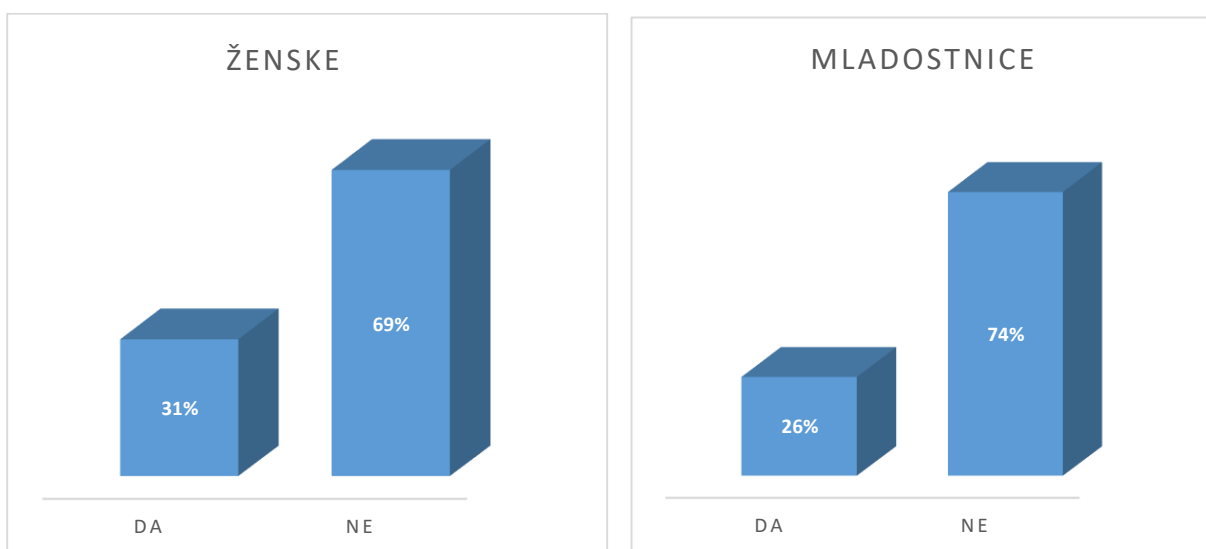
Odrasle ženske poznajo kar veliko oblik preoblikovanja telesa, v največji meri povečanje prsi (91%). Mladostnicam je glede na rezultat ankete najbližje povečanje prsi in povečanje ustnic.

Graf 3: Zadovoljstvo s svojim videzom

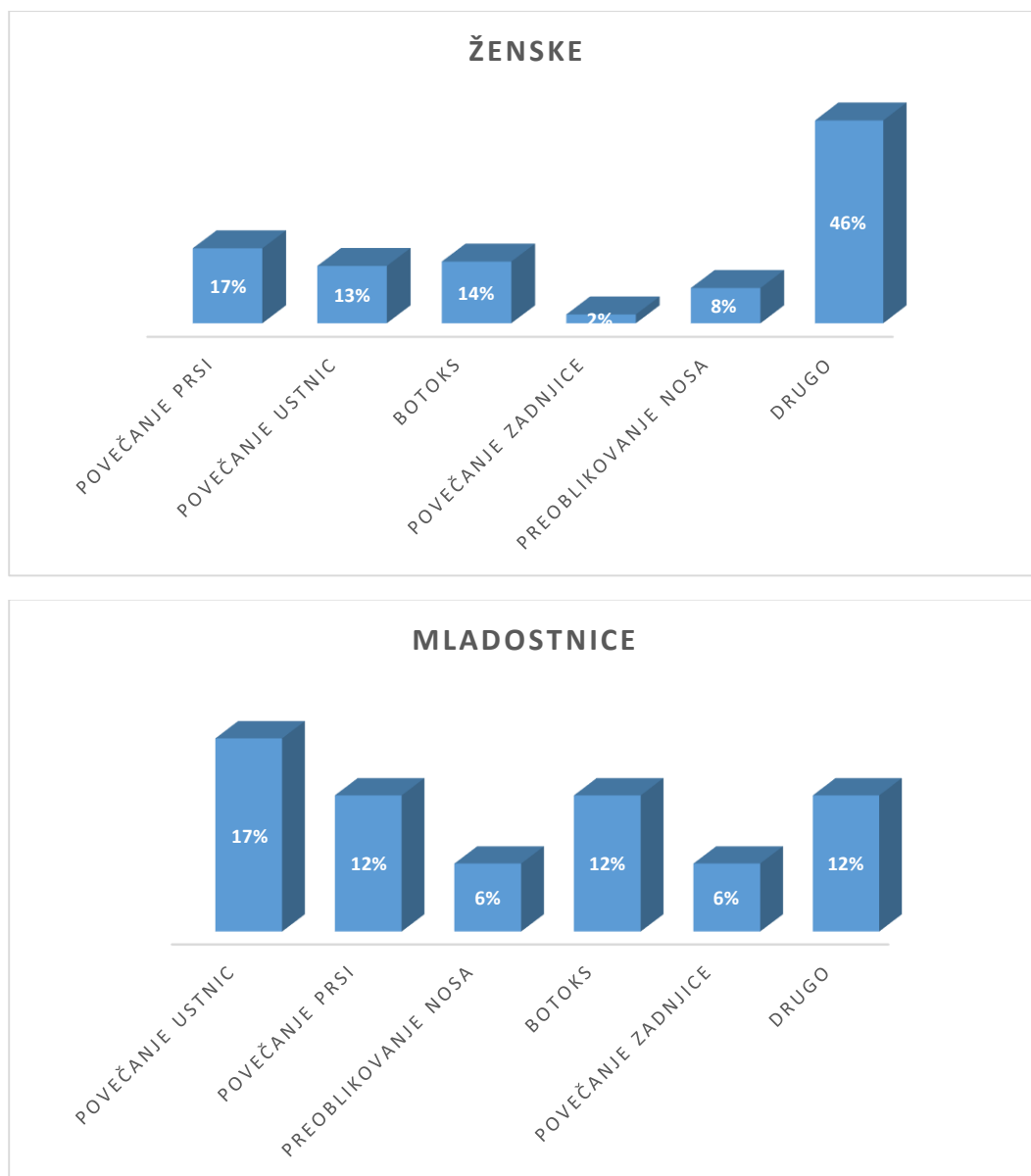
Iz primerjave grafov številka 3, mladostnic in odraslih žensk, lahko povzamemo, da je večina odraslih žensk zadovoljna s svojim videzom, medtem ko se pri mladostnicah ta odstotek zmanjša. Kar 31% anketiranih deklet naše šole ni zadovoljnih s svojim trenutnim videzom. Seveda so to znaki sprememb v puberteti, kar pa mladostnicam ni všeč in bi želele svoj videz spremeniti.

Graf 4: Razmišljanje o spremembi na sebi

Iz grafa 4 je razvidno, da je kar 31% odraslih in 26% mladostnic že razmišljalo o spremembah. Podatek je zanimiv, saj nakazuje, da skoraj tretjina žensk in vrstnic ni zadovoljna s svojim telesom ali izgledom.

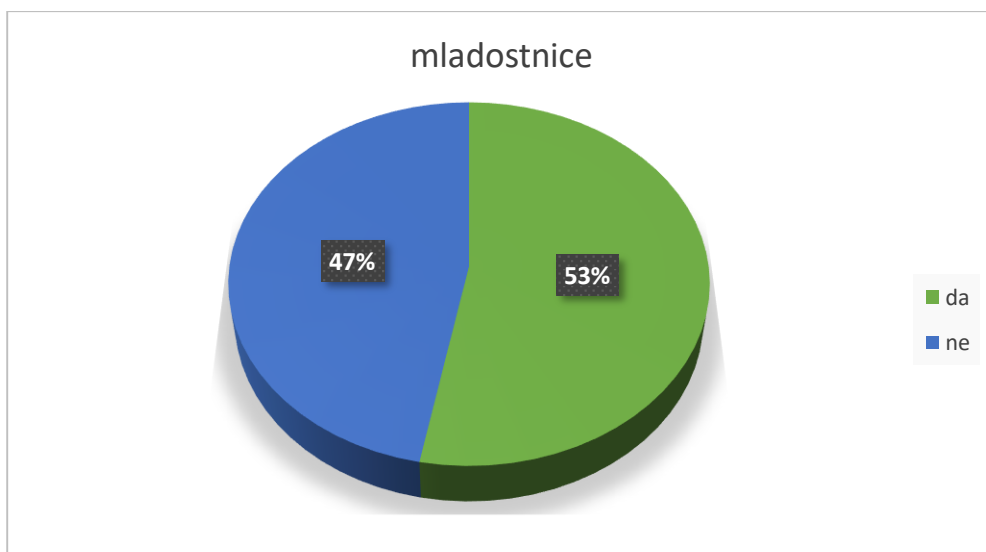
Graf 5: Katera sprememba

V grafu 5, lahko iz podatkov vidimo, da si kar 17% najstnic želi povečati ustnice. Zagotovo lahko to pripišemo sodobnim medijskim trendom na socialnih omrežjih.

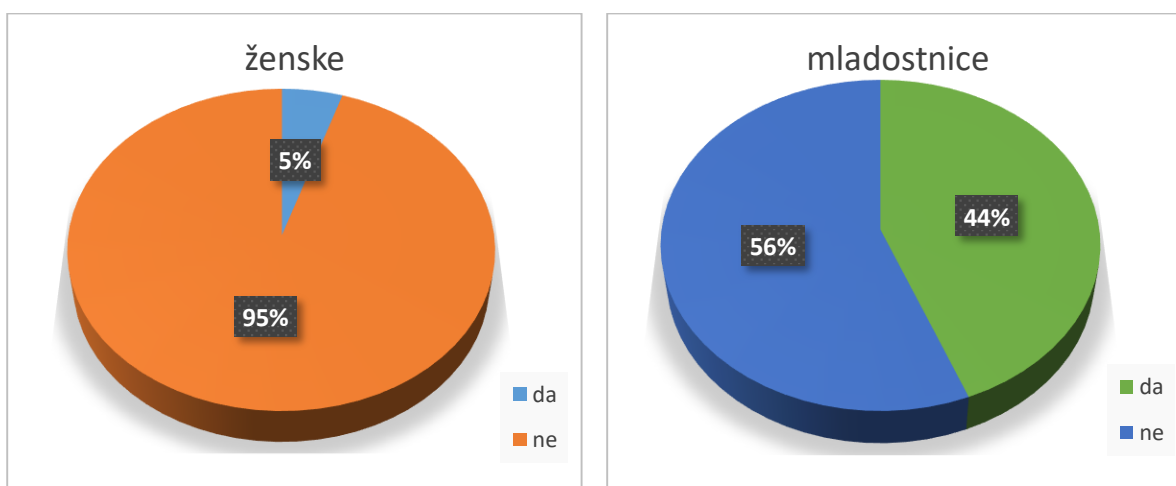
Odrasle ženske so se opredelile za povečanje prsi (17%), skoraj polovica anketiranih bi posegla po drugih oblikah preoblikovanja telesa.

Graf 6: Negativno mnenje vrstnika

V grafu 6 več kot polovica mladostnic meni, da jih je mnenje vrstnika, o njihovem videzu prizadelo. Gre za občutljivo razvojno obdobje, ko se telo preoblikuje in razvija. Veliko je nesorazmerij in vidnih znakov delovanja hormonov. Vsi omenjeni znaki odraščanja vplivajo na samopodobo mladostnic, ki je v teh letih še posebej na preizkušnji.

Graf 7: Poseg po preoblikovanju

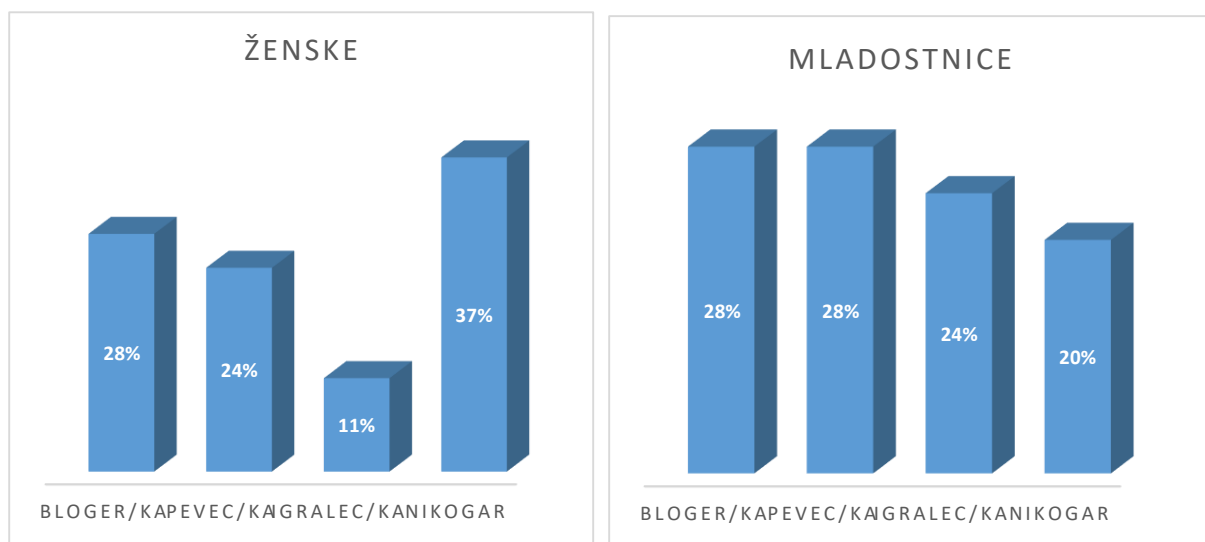

Iz grafa številka 7 smo pravzaprav dobili odgovor na bistvo naše raziskovalne naloge. Glede na odrasle ženske, ki so le v 5% posegle po eni izmed metod preoblikovanja telesa, se odstotek pri mladostnicah dvigne skoraj do polovice vseh anketiranih.

Vprašanje 7: Imenovanje posega (samo ženske)

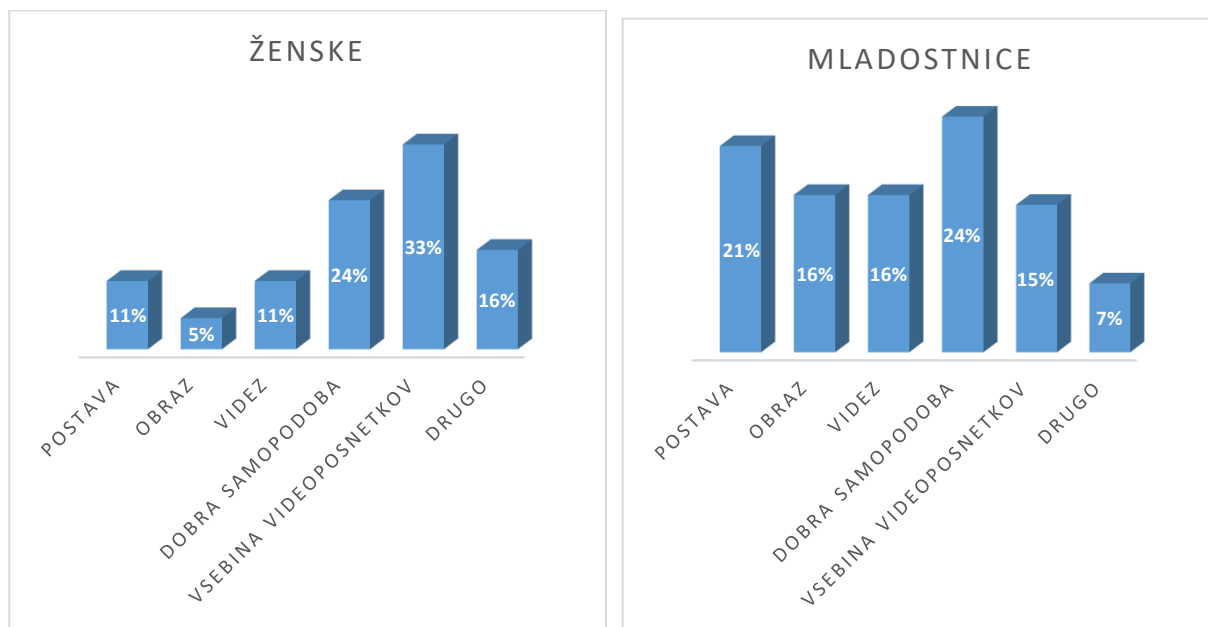
Ni bilo podanega odgovora.

Graf 8: Sledenje osebe na socialnih omrežjih

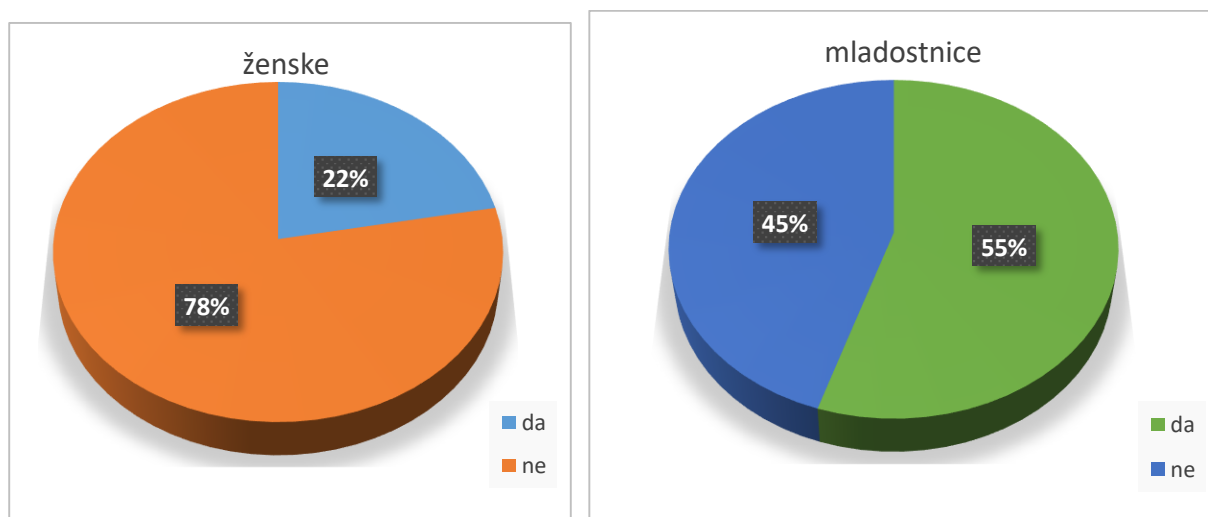
Iz odgovorov na vprašanje v grafu 8 je razvidno, da večina najstnic, na socialnih omrežjih, sledi blogerjem, pevcem ali igralcem. Pri odraslih ženskah se jih je prav tako skoraj polovica anketiranih odločilo, da sledijo blogerjem ali igralcem na socialnih omrežjih. Iz odgovorov je razvidno, da so postala socialna omrežja pomemben vir informacij in preživljanja prostega časa tako pri mladostnicah, kot tudi kar pri polovici anketiranih odraslih žensk.

Graf 9: Razlog sledenja

V grafu številka 9 so odrasle ženske na vprašanje, kaj jim je na ljudeh, ki jih spremljajo na družabnih omrežjih všeč, v 33% odločile, da jih pritegne vsebina videoposnetkov, medtem ko mladostnice v 24% pritegne dobra samopodoba osebe, ki jo spremljajo in v 21% postava, ki jo imajo vplivnice na družbenih omrežjih.

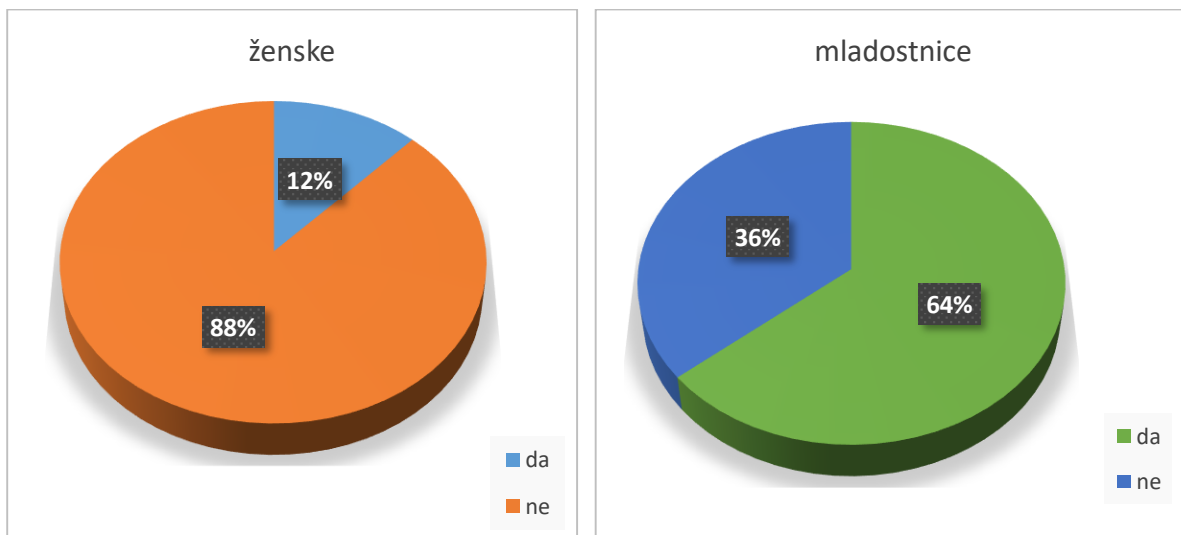
Graf 10: Lepotni poseg in sprejetost v družbi

Odgovor na vprašanje, o lepotnih spremembah in sprejetosti v družbi je kar pričakovan. Iz grafa 10 lahko razberemo, da so zrele ženske v 78% odgovorile, da lepotni poseg ne vpliva na

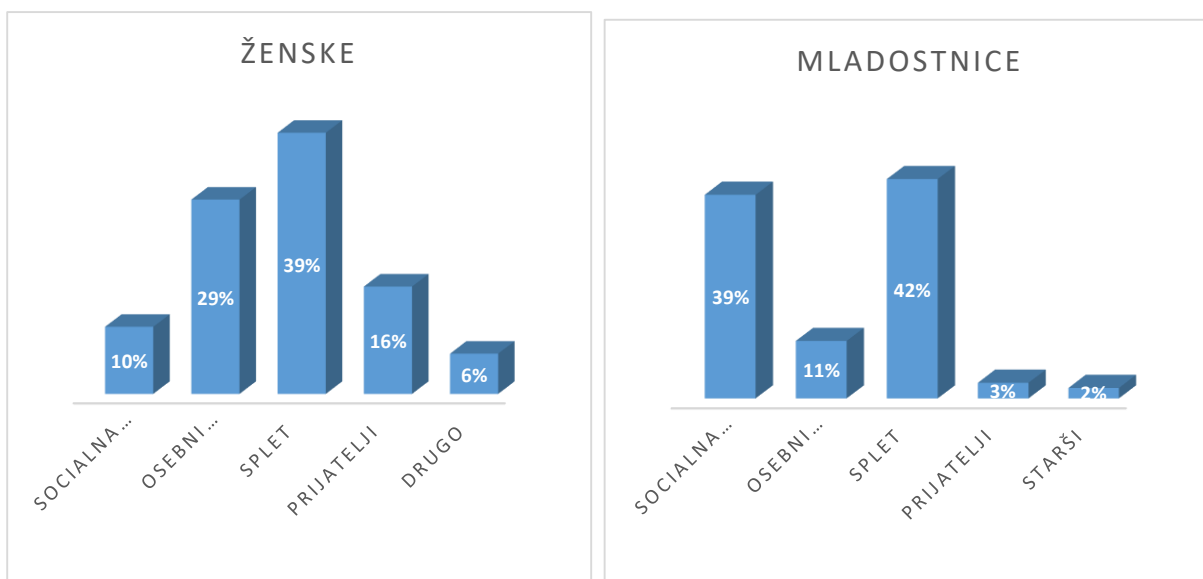
sprejetost posameznika v družbi. Dekleta pa kar v 55% menijo, da ima lepotni poseg kar pomemben vpliv na sprejemanje posameznika v krog prijateljev in v družbo nasploh.

Graf 11: Zanimanje o preoblikovanju telesa

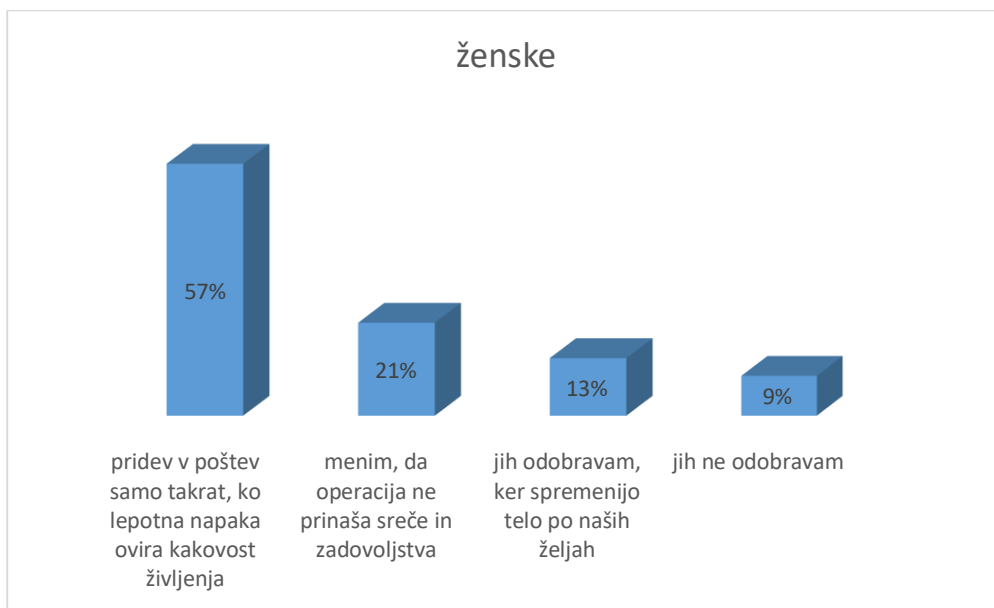
Iz grafa 11 lahko razberemo, kako si mladostnice želijo izvedeti več o lepotnih preoblikovanjih. Kar 64% anketiranih najstnic bi potrebovalo več informacij o izboljšanju svojega videza z lepotnimi posegi. Odrasle ženske so to željo izrazile le v 12% vseh vprašanih.

Graf 12: Informacije

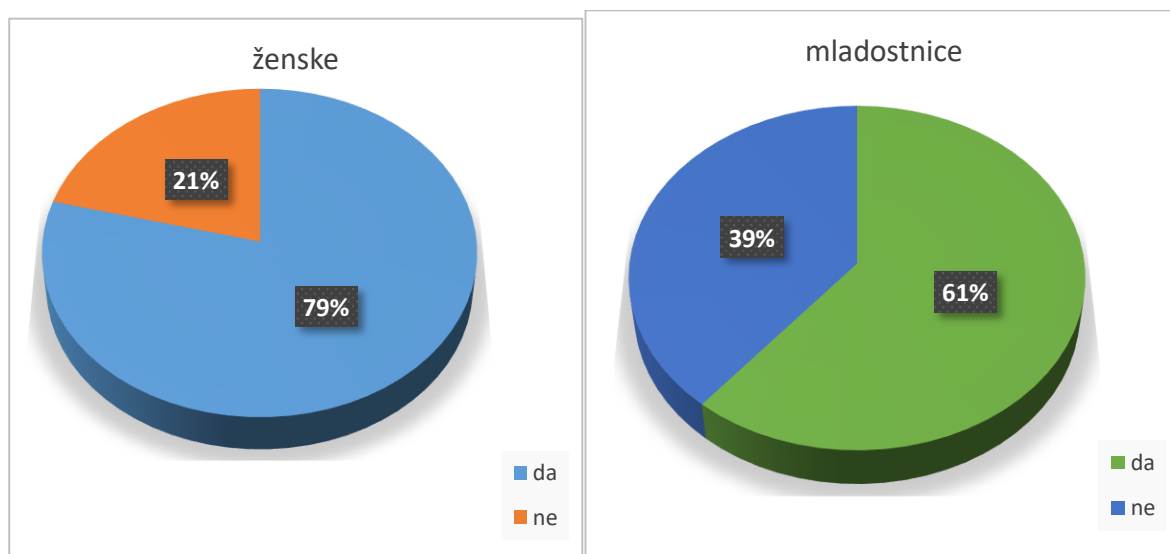
Graf 12 nam da zanimive podatke. Iz njega je razvidno, da bi tako ženske, kot mladostnice podatke poiskale na spletu. Odrasle ženske bi se posvetovale še z osebnim zdravnikom, medtem ko bi mladostnice poiskale informacije še na socialnih omrežjih, kjer delijo osebne izkušnje osebe, ki so to že počele.

Graf 13: Mnenje o lepotnih operacijah (samo ženske)

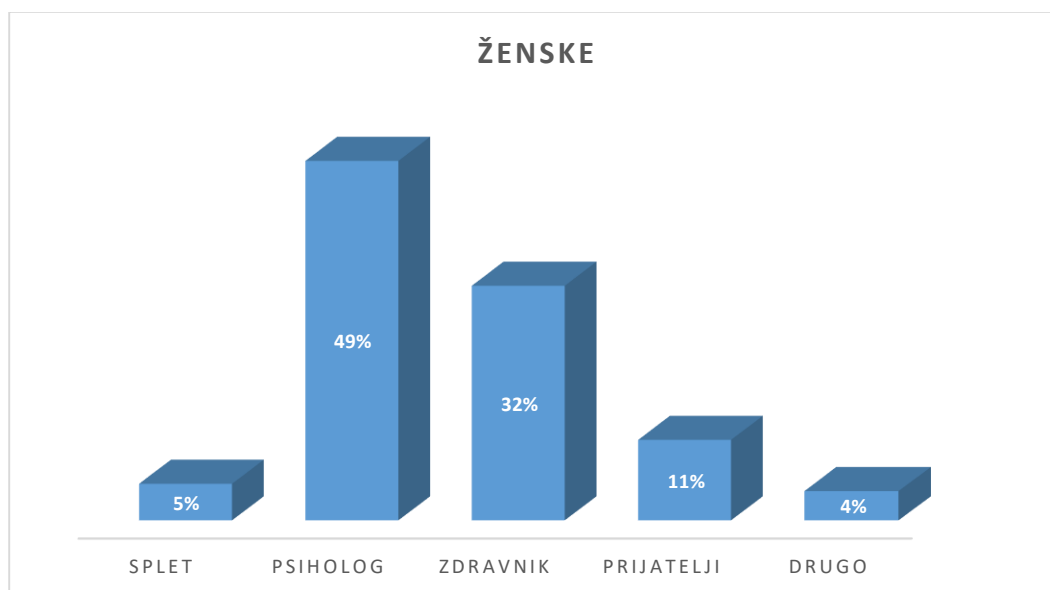
V grafu 13 izvemo, da bi kar 57% žensk poseglo po lepotnih operacijah le v primeru, če bi jih lepotna napaka tako ovirala, da bi se zmanjšala kakovost življenja. Menijo tudi (21%), da lepotni posegi ne prinašajo sreče in zadovoljstva.

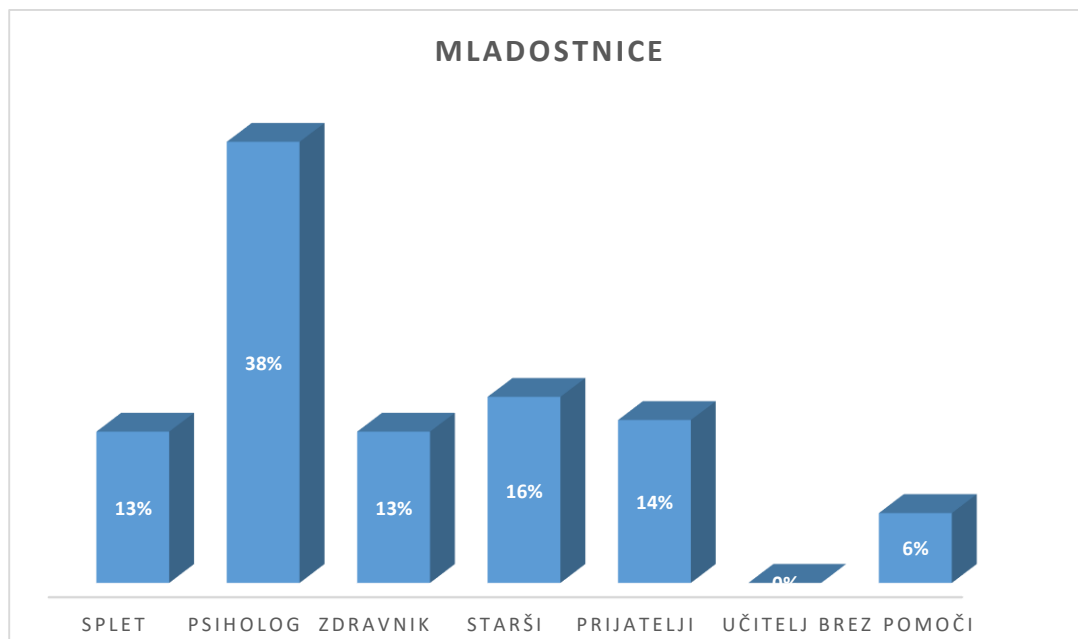
Graf 14: Preoblikovanje telesa je nova oblika zasvojenosti

Iz grafa 14 lahko vidimo, da tako mladostnice (61%) kot odrasle ženske (79%) menijo, da preoblikovanje telesa lahko vodi v odvisnost in lahko predstavlja novo obliko zasvojenosti.

Graf 15: Iskanje pomoči

Na vprašanje, kje bi poiskali pomoč, če bi prišlo do zasvojenosti, so tako mladostnice (38%) kot odrasle ženske (49%) odgovorile, da bi izbrale pomoč psihologa. Odrasle ženske bi v 32% izbrale še zdravniško pomoč, mladostnice bi se zaupale staršem (16%) ali prijateljem (14%), kar je razvidno iz grafa 15.

4.3 Razprava

4.3.1 Interpretacija pridobljenih rezultatov

Iz anketnega vprašalnika smo dobili veliko uporabnih podatkov. Ugotovili smo, da mladostnice in ženske poznajo veliko oblik preoblikovanja telesa, v največji meri povečanje prsi in ustnic. Ženska generacija je na splošno zadovoljna s svojim videzom, pri mladostnicah je ta slika drugačna. Same so namreč, ravno zaradi nesorazmerij in vidnih znakov delovanja hormonov, nezadovoljne s svojo zunanjo podobo. Zaradi pomanjkanja samopodobe veliko mladostnic razmišlja o spremembah, ki bi jih vnesle v svoje telo. Predvsem si želijo lepih in večjih ustnic. Pri odraslih ženskah prevladuje želja po povečanju prsi, vendar bi posegle tudi po drugih oblikah preoblikovanja telesa. Mladostnice si želijo posegov v svoje telo in se jih tudi poslužujejo. Vzroke za tolikšno porast preoblikovanja telesa, lahko pripišemo lahki dostopnosti do socialnih omrežij in s tem sledenju raznim blogerjem, igralcem, pevcem. Mladostnice si

želijo njihovega videza, čeprav je znano, da so slike močno obdelane in je njihova realna podoba precej drugačna. Tudi socialna pedagoginja, ga. Kiker, opozarja, da je za nizko samopodobo zaslužno pretirano sledenje socialnim omrežjem. Mladostnice izražajo, da jim je na teh osebah vseč predvsem njihova samopodoba in postava. Odrasle ženske na socialnih omrežjih pritegne vsebina videoposnetkov in dobra samopodoba izvajalk.

Mladostnice so mnenja, da lepotni posegi vplivajo na boljšo sprejetost v družbi, kar je odraz nizke samopodobe mlajših generacij. Ga. Kiker je podala širšo sliko tega spoznanja, saj pravi, da se je najprej potrebno dotakniti področja, na katerem se posameznik počuti najbolj ranljivo in najslabše, nato je potrebno odpreti pogovor v smeri, da imamo v življenju mnogo vlog in da nas ne določa samo ena - recimo, da smo suhi in atraktivni, ampak da na naše zadovoljstvo vplivajo tudi druge vloge - dober prijatelj, odlična hčerka, marljiva učenka, kreativna glasbenica.... Ni le eno področje tisto, ki nas določa, čeprav ko se slabo počutimo, imamo občutek, da če bi bili lepši, bolj suhi, višji, da bi bili tudi bolj srečni, vendar to ne drži. Pri ženskah se pozna, da so zrelejše in da za druženje z ljudmi, zanje ni pomemben videz, ampak druge veščine, zaradi katerih se družijo z njimi.

Zanimanje za lepotne posege je definitivno v porastu, saj veliko večino najstnic zanimajo vse informacije, ki jih je mogoče dobiti o tej temi. Večina bi jih poiskala na spletu. Ženske bi se po nasvet še zatekle k zdravniku ali lepotnemu kirurgu. Vendar bi po njih posegle, če bi jih njihova »hiba« ovirala pri vsakodnevem življenju. Mladostnice bi za kakšno dodatno informacijo pobrskale na socialnih omrežjih, saj tam različne znane in manj znane osebe delijo svoje izkušnje, povezane z lepotnim posegom. Lahko bi rekli, da gre za preprosto zavajanje uporabnic, saj si te osebe želijo le povečati število ogledov in pridobiti priljubljenost.

Vedno večje zanimanje za te posege, pa lahko po mnenju mladostnic in žensk, vodi v novo obliko odvisnosti. Zanimiv pogled na to temo nam je dala socialna pedagoginja, ga. Kiker, ki pravi, da so si znani ljudje na svojih portretih ali kipih pogosto želeli izgledati bolje in lepše, kot so bili v resnici. Umetnost daje odgovor, da se spreminjajo le mediji, težave ljudi, da so nezadovoljni s svojim izgledom, pa obstajajo že stoletja. Z njeno trditvijo se seveda strinjamo, vendar vemo, da so današnje pasti lepote mnogo bolj zapletene in večplastne ter človeku nevarne.

4.3.2 Vrednotenje hipotez

V razpravi bomo analizirali dane hipoteze, ki jih bomo potrdili, ovrgli ali le delno potrdili.

V razpravo smo vključili odgovore na vsa ostala zastavljena vprašanja anketnega vprašalnika.

Hipoteza 1: Vrstnice nimajo pozitivne samopodobe.

Prvo hipotezo lahko **potrdimo**, saj smo iz anketnega vprašalnika v vprašanju 3 razbrali, da kar 31 odstotkov učenk naše šole, nima dobre samopodobe, kar nam tudi prikazuje graf številka 3. Iz intervjuja z go. Kiker, socialno pedagoginjo svetovalnice ZOE, lahko razberemo, da prihajajo v obravnavo dekleta in fantje, ki imajo nizko samopodobo, ki pa v veliki meri ni povezana samo z videzom, ampak s šolskim uspehom, vključenostjo med vrstnike, družinsko sprejetostjo.

Sklepamo lahko, da se mladostniki še ne vključujejo v specialno psihološke obravnave.

Hipoteza 2: Večina učenk naše šole ne posega po estetskih posegih.

Na naše veliko presenečenje moremo to hipotezo ovreči, saj je iz anketnega vprašalnika v vprašanju številka 7 razvidno, da je kar 51 odstotkov učenk naše šole že poseglo po eni izmed metod preoblikovanja telesa. Sami se sicer na tem mestu sprašujemo ali učenke tega vprašanja niso najbolje razumele? Morda so vključile v odgovor shujševalne diete, telovadbo - spremembe, ki predstavljajo preoblikovanje telesa s pomočjo raznih naprav ali športa.

Hipotezo moramo **ovreči**.

Hipoteza 3: Mladostnice si v zadnjem času želijo z botoksom popraviti ustnice.

V vprašanju številka 5 anketnega vprašalnika, smo dekleta in ženske povprašali po delu telesa, ki si bi ga želele preoblikovati. Iz grafa številka 5 je razvidno, da med mladostnicami kar v 17 odstotkih prevladuje odgovor preoblikovanje ustnic. S tem lahko hipotezo **delno potrdimo**, saj so v naslednji odstotkih odgovorile, da bi želele preoblikovanja prsi in zadnjice skoraj v enaki meri, in sicer v 12 odstotkih. Odrasle anketirane bi posegle po preoblikovanju prsi (17%).

Iz odgovorov mladostnic in odraslih lahko sklepamo, da je v večini prisotno razmišljanje o spremembah in ne še konkretne akcije.

Hipoteza 4: Dekleta vsakodnevno sledijo na spletnih omrežjih svojim lepotnim idealom.

Hipotezo lahko **potrdimo**, tako pri odraslih kot pri mladostnicah, saj so v vprašanju številka 8, pri 80 odstotkih mladostnice in skoraj 50 odstotkih ženske odgovorile, da so sledilke različnih blogerk na socialnih omrežjih, kar je razvidno iz grafa številka 8. Tudi ga. Kiker navaja, da socialna omrežja vplivajo na samopodobo.

Odgovor nam ponuja odziv današnjega funkcioniranja mladih in odraslih, da večino svojega prostega časa preživijo v virtualnem svetu. Na spletu iščejo odgovore na vsa vprašanja. Premalo se zavedajo, da je ta je blogerski »imidž« velikokrat zlagan in prirejen ter ponuja lažno samopodobo. Resničnost je najverjetneje drugačna.

Hipoteza 5: Mladostnice in ženske so z lepotnim posegom bolje sprejete v družbi.

Iz anketnega vprašanja številka 10 in iz grafa številka 10 je razvidno, da lahko hipotezo pri **mladostnicah potrdimo**, pri **odraslih pa ovržemo**. Razlog je zrelostno razmišljanje in izkušnje. Pri mladostnicah, pa pomankanje samopodobe in vpliv različnih blogerk, pevcev, igralcev, ..., ki jim sledijo na socialnih omrežjih.

Iz odgovora mladostnic lahko povzamemo, kako pomembna je vzgoja in vzor odraslih pri odraščanju. Ta vpliv vzornika je lahko v tem obdobju, za mladostnice odločujoč in edini. Zavedati se moremo, da odrasli lahko pri tem storijo izredno veliko, tudi gospa Kiker je podobnega mnenja, saj pravi, da se je najprej potrebno dotakniti področja, na katerem se posameznik počuti najbolj ranljivo in najslabše, nato je potrebno pogovoriti o tem, da imamo v življenju mnogo vlog in da nas ne določa samo ena, kot na primer, da smo suhi in atraktivni, ampak da na naše zadovoljstvo vplivajo tudi druge vloge, kot so: dober prijatelj, odlična hčerka, marljiva učenka, kreativna glasbenica....Ne določa nas zgolj zunanji videz, pri vzgoji je potrebno poudarjati vse ostale vrednote, ki nas zaznamujejo pozneje v odnosih do bližnjih in odnosih z drugimi.

Hipoteza 6: Preoblikovanje telesa je nova oblika zasvojenosti.

Hipotezo **potrdimo**. Tako odrasle ženske kot mladostnice povedo, da jim preoblikovanje telesa predstavlja novo vrsto zasvojenosti. Iz anketnega vprašalnika številke 14 in grafa številke 14,

se je kar 81 odstotkov žensk in kar 61 odstotkov mladostnic odločilo, da je to nova oblika zasvojenosti. Podatek je velik in opozarjajoč za vse, ki se strokovno, vzgojno ali kako drugače ukvarjajo z vzgojo mladih ljudi.

Gospa Kiker navaja, da ni to vrsta odvisnosti, saj si je že Napoleon želel, da njegov kip naredijo drugačen kot zgleda v resnici (visok, z mišicami, postaven). Kip si lahko ogledamo v Milanu na Univerzi za likovno umetnost. Kralji in kraljice so želeli, da jih naslikajo manj realistično, lepše, višje, bolj suho... Pravi, da umetnost daje odgovor, da se spreminjajo le mediji, težave ljudi, da so nezadovoljni s svojim izgledom, pa obstajajo že stoletja.

Menimo, da rezultati naše naloge ob tem vprašanju, kar kličejo k razmišljanju o preventivnem ozaveščanju.

4.3.3 Samoevalvacija raziskovalnih metod in raziskovalnega dela

Menimo, da smo pri svojem raziskovalnem delu uporabili dovolj raznolikih metod. Reprezentativni vzorec je morda majhen, saj zajema le vrstnice tretje triade in odrasle ženske otrok naše šole. Kljub majhnosti vzorca smo prišli do pričakovanih rezultatov, ki smo si jih zastavili v hipotezah.

Literaturo smo uporabljali predvsem pri iskanju verodostojnih podatkov, ko smo raziskovali psihološke značilnosti najstnic in vpliva okolja na samopodobo. S pomočjo anketnega vprašalnika in intervjuja smo skušali najti odgovore na naša raziskovalna vprašanja in jih predstaviti v razpravi.

Analiza podatkov nam je predstavljala izhodišče za oblikovanje zaključnih misli in zavedanja o morebitni novi odvisnosti.

Menimo, da je naša dolžnost in družbena odgovornost, da strokovnjake s področja vzgoje opozorimo na posledice in nevarnosti, ki jo lahko prinesejo nestrokovni posegi v telo mladih ljudi.

5 ZAKLJUČEK

Lepotni ideali so se skozi zgodovino spreminjali ves čas, vendar pa so trenutni ideali še veliko bolj nevarni kot kadarkoli prej, saj jih je nemogoče doseči na naraven način. Videz spreminjajo vse mlajši, starejši postajajo neprepoznavni, kult mladosti in »všečkov« nas spreminja v plastične spake, ne da bi vedeli, kaj to dolgoročno pomeni za naše zdravje, način življenja in prihodnost družbe.

Generaciji Instagrama je videz zelo pomemben, temelji na fotografijah, kar lahko vodi v hude duševne stiske. Ukvarjanje z videzom je bilo mladim vedno pomembno, gre za razvojne značilnosti, pojasnjuje psihoterapevtka doktorica **Danijela Moškov**, ki se že desetletja v praksi ukvarja z otroki in mladostniki. Je pa težava zdaj v tem, da je ta pritisk nenehen. *"Meni, recimo pripovedujejo: »Sama sebi sem morala eno aplikacijo odstraniti, ker je sploh nisem zmogla pogledati vsake tri minute. In tukaj se mi zdi problem,"* dodaja. (<https://www.24ur.com/novice/inspektor/kje-so-meje-in-pasti-lepote.html>; pridobljeno, 23.1.2022)

Lepotne operacije, popravki, botoks in polnila niso več tabu in z njimi ni nič narobe, če gre za odrasle ljudi, ki o posegu dobro premislijo in dobijo vse potrebne podatke, poseg pa opravi strokovnjak v pravem okolju. Še posebej nevarna so lahko polnila, saj gre za tujke v tkivu, kar je velika težava, če pride do infekcije.

Zdravniki, dermatologi in kirurgi so z etičnimi standardi, zavezani k temu, da na mladoletnih osebah, kadar ne gre za medicinski razlog, ne izvajajo estetskih posegov. A to naj bi se na črno dogajalo tudi že pri nas. Na črno zato, ker jih licencirani zdravniki zavrnejo. Človeško telo ne loči med nujnimi zdravstvenimi posegi in estetskimi, raven stresa za telo je enaka, pravi lepotni kirurg doktor **Andrej Testen**. Že posvet o operaciji ne more biti opravljen mimogrede. *"Včasih res vidiš, da imajo občutek, da bi samo še malo to. Jaz vsakemu povem, to ni tako, kot bi rekel: »Danes si bom dala delati nohte, jutri šla k frizerju, v četrtek si povečam prsi, v petek grem pa na plažo, pa Instagram, pa se bom malo fotografirala!« To je resna operacija, ki zahteva rehabilitacijo, ki lahko ima posledice,"* pojasnjuje dr. Testen. Z lepotnimi operacijami ni nič narobe, se je pa treba zavedati, kaj pomenijo. (<https://www.24ur.com/novice/inspektor/kje-so-meje-in-pasti-lepote.html>; pridobljeno 23.1.2022)

Doktorica Moškov meni, da gre v primerih, ko starši otrokom omogočajo lepotne posege, za problem psihopatologije staršev, ki mislijo, da otroku s tem koristijo. A jim v resnici močno škodijo. Tudi če otrok pride k staršu in reče, da mu mora omogočiti takšen ali drugačen poseg, saj bo drugače nesrečen ali depresiven ali ga okolica ne bo sprejela, mu s tem starši ne pomagajo. Starši sicer nosijo odgovornost, da otroke izobražujejo na tem področju, žal pa velja, da pa so mladostniki preveč pod vplivom družbenih omrežij. Meje uporabe in odgovornosti so zelo tanke.

Ključno je, da smo v stiku sami s seboj, da se prepoznamo, se poznamo, sprejmemo to, da nismo vedno dobre volje, prenesemo slabo razpoloženje in lahko počakamo. In da je želja po lepoti le dodatek, ne pa edina ali odločilna stvar v življenju.

6. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Posegi v telo postajajo družbeni problem tako mlajše kot tudi generacije ženske zrelih let. Vsak droben prispevek k ozaveščanju nevarnosti nenadzorovanih in nestrokovnih posegov pomeni zavedanje in prevzemanje odgovornosti za svoje lastno telo. Gre za prevzemanje pomembne naloge posameznika in družbe v celoti. Učenje, prepoznavanje, ozaveščanje in pogovor o samopodobi in sprejemanju samega sebe, bi moral vsebovati vsak šolski kurikulum pri različnih predmetih. Gre za občutljivo obdobje mladostništva, ko dekleta in fantje potrebujejo strokovne odgovore na svoja vprašanja.

Menimo, da smo z nalogo predstavili droben, za marsikatero mladostnico, pa skrajni problem v obdobju odraščanja. Naš namen je bil ozavestiti in preprečevati iskanje odgovorov le na socialnih omrežjih.

Nizka samopodoba lahko prehaja v družbeni problem, zato menimo, da je globalno gledano vsako ozaveščanje podobnih tem ključnega pomena za vsakega učitelja, vzgojitelja, starša, strokovnjaka, ki se zaveda družbene odgovornosti v odnosu z mladimi.

7 VIRI

PISNI VIRI:

Coward, R. (1989): Ženska želja. Univerzitetna konferenca ZSMS. Ljubljana. Krt

Kuhar, M. (2004): V imenu lepote: družbena konstrukcija telesne samopodobe. Ljubljana. FDV

Hrženjak, M. (2002): Biopolitika teles v ženskih revijah. Ljubljana. Mirovni inštitut

Zbornik otroški parlament 2010: 56-57

Kobal, D. (2000) Temeljni vidiki samopodobe, Ljubljana. Pedagoški inštitut

SPLETNI VIRI:

<http://www.abczdravje.si/diagnostika/proces-staranja/> (25.10.2021)

<http://www.viva.si/clanek.asp?IDm=1048> (17.11.2021)

<https://www.24ur.com/novice/tujina/v-angliji-botoks-in-polnjenje-ustnic-prepovedali-za-osebe-mlajse-od-18-let.html> (15.1.2022)

<http://www.viva.si/clanek.asp?IDm=1048> (19. 10. 2021)

<https://vizita.si/lepota/estetska-medicina/botoks.html> (19.10.2021)

<https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4202106025.pdf> (6.11.2021)

<http://pismenost.si/vpliv-medijev-na-telesno-samopodobo> (6.11.2021)

[https://www.zadovoljna.si/traci/neprepoznalni-tom-cruise-je-zadnja-hollywoodska-zrtev-lepotnih-posegov.html\(modal:p/mailling\)](https://www.zadovoljna.si/traci/neprepoznalni-tom-cruise-je-zadnja-hollywoodska-zrtev-lepotnih-posegov.html(modal:p/mailling)), (6.11.2021)

<https://www.24ur.com/novice/tujina/v-angliji-botoks-in-polnjenje-ustnic-prepovedali-za-osebe-mlajse-od-18-let.html> (15.1.2022).

<https://www.24ur.com/novice/tujina/v-angliji-botoks-in-polnjenje-ustnic-prepovedali-za-osebe-mlajse-od-18-let.html>, pridobljeno (15.1.2022)

<https://www.24ur.com/novice/tujina/v-angliji-botoks-in-polnjenje-ustnic-prepovedali-za-osebe-mlajse-od-18-let.html> (pridobljeno 15.1.2022)

vir:<https://www.24ur.com/novice/slovenija/porast-posegov-za-pomlajevanja-obraza-in-preoblikovanja-telesa-tudi-v-sloveniji.html>, pridobljeno (15.12.2021)

<https://www.pinterest.com/pin/796011302857523561/>, pridobljeno 14.12.2021

8 PRILOGE

8.1 Intervju (ga. Kiker)

Sva Lia in Maša, učenki 8. razreda. Delava raziskovalno nalogo na temo samopodobe in preoblikovanje telesa. Z raziskavo bi želeli ugotoviti ali je med mladostnicami preoblikovanje telesa razširjeno in kakšno samopodobo imajo mladostnice. Vljudno vas prosiva, da odgovorite na vprašanja v priponki.

1. Ali prihaja k vam veliko žensk in mladostnic, ki so nezadovoljne s svojim videzom in imajo posledično nizko samopodobo?

Prihajajo fantje in punce, ki imajo nizko samopodobo, v veliki meri ni povezana samo z videzom, ampak s šolskim uspehom, vključenostjo med vrstnike, družinsko sprejetostjo

2. Ali menite, da na njihovo mnenje o videzu in samopodobi vplivajo socialna omrežja (instream,...) ?

Vsako okolje vpliva na oblikovanje samopodobe in v tem primeru zagotovo tudi okolja kot so FB in IG.

3. Kakšni so vaši nasveti glede nizke samopodobe in njihove želje po preoblikovanju telesa?

Najprej se je potrebno dotakniti področja na katerem se posameznik počuti najbolj ranljivo in najslabše, nato je potrebno odpreti pogovor v smer, da imamo v življenju mnogo vlog in da nas ne določa samo ena- recimo da smo suhi in atraktivni, ampak da na naše zadovoljstvo vplivajo tudi druge vloge- dober prijatelj, odlična hčerka, marljiva učenka, kreativna glasbenica.... Ni le eno področje tisto, ki nas določa, čeprav ko se slabo počutimo imamo občutek, da če bi bili lepši, bolj suhi, višji, da bi bili tudi bolj srečni. Seveda to ne drži.

4. Ali ste se do sedaj v svoji praksi srečali s kakšnim takšnim primerom?

V svoji praksi sem se srečala že z veliko primeri nizke samopodobe vezane na »slab izgled«

5. Ali menite, da je to nova vrsta odvisnosti?

Ne, ne mislim da je to nova vrsta odvisnosti. Že Napoleon je želel, da njegov kip naredijo drugačen kot zgleda v resnici (visok, z mišicami, postaven). Kip si lahko ogledate v Milanu na Univerzi za likovno umetnost.

Tudi kralji in kraljice so želeli, da jih naslikajo manj realistično, lepše, višje, bolj suho... Te slike si lahko ogledate vsepovsod po svetu, če zaidete v kak grad, muzej.. Umetnost daje odgovor, da se spreminjajo le mediji, težave ljudi, da so nezadovoljni s svojim izgledom pa obstajajo že stoletja.

6. Kdo za to odvisnostjo v večji meri trpi, punce ali fantje?

Mislim, da kar oboji.

7. Prosim, če zapišete vaše mnenje o lepotnih posegih mladih.

Lepotni posegi so smiselni, če gre za okvare, hibe, ki so zelo vidne in s tem mladostnik dobi običajen videz- po prometnih nesrečah, opeklinah, prirojenih posebnostih. Vsi ostali lepotni posegi morda dvignejo samopodobo za kratek rok, potem je spet vse enako.

8.2 Anketni vprašalnik

Lepo pozdravljeni, sva učenci 8. razreda. Delava raziskovalno nalogo in naju zanima, kako na vas vplivajo sodobni trendi preoblikovanja telesa in lepotni posegi. Z raziskavo bi želeli ugotoviti ali je med mladostnicami to razširjeno. Vljudo vas prosiva, da odgovorite na spodnja vprašanja.

Vaše mnenje nam bo zelo pomagalo pri naši raziskovalni nalogi.

1. Razred, ki ga obiskuješ

- a) 7. r
- b) 8. r
- c) 9. r

2. Ali poznaš oblike preoblikovanja telesa?

- a) Povečanje ustnic
- b) Povečanje prsi
- c) Preoblikovanje nosa
- d) Botoks
- e) Povečanje zadnjice
- f) Drugo
- g)

3. Ali si zadovoljna s svojim videzom?

DA

NE

4. Si že razmišljala, da bi kaj spremenila na sebi?

DA

NE

5. Če da, kaj ?

- a) Povečanje ustnic
- b) Povečanje prsi

- c) Preoblikovanje nosa
- d) Botoks
- e) Povečanje zadnjice
- f) Drugo

6. Te je mnenje vrstnika o tvojem telesu že kdaj prizadelo?

DA NE

7. Si že posegla po kakšnem preoblikovanju?

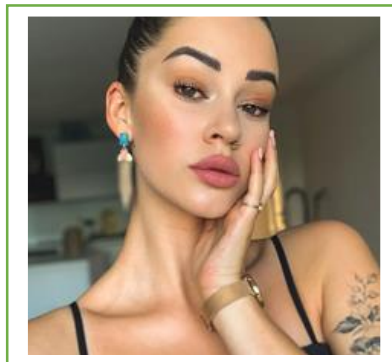
DA NE

8. Ali imaš koga na socialnih omrežjih, ki ga dnevno spremljaš?

- a) Blogerja/ka
- b) Pevca
- c) Igralca
- d) Drugo

9. Kaj ti je na njem všeč?

- a) Postava
- b) Obraz
- c) Všeč mi je videz
- d) Všeč mi je vsebina videoposnetkov
- e) Ima dobro samopodobo

10. Ali se ti zdi, da je mladostnica z lepotnim posegom bolje sprejeta v družbi?

DA NE

11. Bi želela izvedeti kaj več o tem?

DA NE

12. Kje bi poiskala informacije?

- a) Socialna omrežja
- b) Osebni zdravnik
- c) Splet
- d) Prijatelji
- e) Starši

13. Ali preoblikovanje telesa vodi v eno od oblik zasvojenosti?

DA NE

14. Če da, kje bi poiskala pomoč?

- a) Splet
- b) Psiholog
- c) Zdravnik
- d) Starši
- e) Prijatelji
- f) Učitelji
- g) Ne bi poiskal pomoči

BI NAM ŽELEL ŠE KAJ SPOROČITI? TVOJE MNENJE JE DOBRODOŠLO.

